

بسمه تعالی

دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی

کمیسیون اجتماعی

عنوان:

فرا تحلیل تحقیقات انجام شده در حوزه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان

مجری:

نوروز نیمروزی

ناظر:

دکتر عزیزاله تاجیک اسمعیلی

بهار 86

چکیده

در این تحقیق دو هدف اساسی دنبال شد: یکی ارزیابی تئوریک و روشی تحقیقات انجام شده در حوزه جوانان و دوم بررسی و ارزیابی راهکارها و پیشنهادات ارائه شده در این تحقیقات. نوع تحقیق، مطالعه اسنادی از نوع تحلیل محتوای متون است. روش تحقیق روش فراتحلیل (meta-analysis) است. تکنیک جمع آوری اطلاعات براساس طرح پرسشنامه معکوس است. جامعه آماری طرح، شامل کلیه طرحهای پژوهشی و پایان نامه های تحصیلات تکمیلی در حوزه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان در ایران در یک دهه اخیر، است. در اینجا توجه به زمان و هزینه در نظر گرفته شده برای اجرای طرح (6 ماه)، تعداد $n=40$ پروژه تحقیقاتی به عنوان حجم نمونه مورد تحلیل قرار گرفته است. شیوه انتخاب نمونه های مورد مطالعه براساس معیارهای چون: زمان اجرای طرح (سالهای 1384-1370)، جامعه شناختی بودن موضوع تحقیق، مقطع تحصیلی پایان نامه (کارشناسی ارشد و دکتری) و روش تحقیق به کار گرفته شده (عمدتاً روش پیمایشی) صورت گرفته است. در رابطه با هدف اول از منظر داوران چنین نتایجی به دست آمده است: تقریباً تمامی تحقیقات مورد نظر با مسائل امروزی مبتلا به جوانان مرتبط هستند، در قریب به 70 درصد طرحها، اهداف تحقیق تناسب کافی با موضوع و مسأله تحقیق دارند و در 85 درصد موارد، اهداف تحقیق قابل بررسی و عملی می باشند. همچنین از منظر داوران، در 42 درصد طرحها، فقط از یک منبع نظری جدید استفاده شده است در حالی که فقط در 32 درصد طرحها از چهار تا شش منبع نظری جدید استفاده شده است و در قریب 80 درصد موارد، از منابع نظری در تدوین فرضیات استفاده شده است. در 65 درصد طرحها فقط از یک تا دو مورد از تحقیقات جدید (در پیشینه تحقیق) استفاده شده است. در تمامی طرحها سؤالات و فرضیات همپوشانی کامل با اهداف تحقیق دارند. در 60 درصد طرحهای دارای فرضیه، در تدوین فرضیات اصول علمی کاملاً رعایت شده است و در بقیه موارد در حد کمی رعایت شده است. و در 80 درصد موارد تمامی فرضیات آزمون پذیر هستند. همچنین از منظر داوران در قریب به 40 درصد طرحها، متغیرهای اصلی تحقیق تعریف عملیاتی نشده اند، و در 27 درصد موارد، متغیرها تعریف مفهومی نشده اند. در بحث روش شناسی تحقیق، از منظر داوران در 34 درصد طرحها روش تحقیق اتخاذ شده تا حدودی با موضوع تحقیق تناسب دارند. در 29 درصد موارد روش نمونه گیری بکار گرفته شده با خصوصیات جامعه آماری تناسب ندارد. در رابطه با هدف دوم از منظر داوران، در 25 درصد طرحها تمامی راهکارهای ارائه شده مبنی بر نتایج تحقیق می باشد و در 48 درصد موارد برخی راهکارها اینگونه هستند. در 28 درصد موارد راهکارهای ارائه شده ارتباط چندانی با نتایج تحقیق ندارند. همچنین در 32 درصد طرحها، راهکارهای ارائه شده کاربردی و عملی نیستند. در 15 درصد موارد راهکارهای ارائه شده ارتباط چندانی با یکدیگر ندارند و در 18 درصد موارد تا حدودی با هم مرتبط اند. همچنین از منظر داوران، در 36 درصد طرحها بیشتر راهکارها کلی و عملیاتی نشده می باشد و فقط در 9 درصد طرحها تمامی راهکارهای ارائه شده عملیاتی شده و جزئی هستند. و در پایان از داوران خواسته شده بود که چه نمره ای بین صفر تا بیست به طرحهای مورد نظر خواهند داد؟ از منظر آنان به 46 درصد طرحها نمراتی بین 10 تا 15 داده شد و به 44 درصد طرحها نمراتی بین 15 تا 19 داده شد. میانگین نمرات، $14/6$ بوده است که در حد متوسط قرار دارد. از مجموع نمرات داده شده به تمامی گویه ها در هر بند از تحقیق میانگین های زیر حاصل شده است: الف) ارزیابی طرح مسأله و اهداف تحقیق نمره $2/3$ از 3 نمره

ب) ارزیابی تئوریک نمره $2/3$ از 3 نمره

ج) ارزیابی روش شناختی نمره $2/7$ از 3 نمره

د) ارزیابی راهکارها و پیشنهادات نمره 2 از 3 نمره

کلیدواژه: فراتحلیل. مسائل اجتماعی و فرهنگی. جوانان

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول : طرح پژوهش

1	بیان مساله
2	ضرورت بررسی مساله
4	اهداف تحقیق
4	سوالات تحقیق
5	تعریف مفاهیم

فصل دوم : پیشینه نظری و تجربی تحقیق

7	چهارچوب نظری
9	فرا تحلیل به مثابه بازنگری پیشینه پژوهشی
12	فرا تحلیل به مثابه یک فرا ارزشیابی
14	فرا تحلیل به مثابه یک تحلیل ثانویه
15	مراحل اساسی انجام فرا تحلیل
16	مقایسه و تلفیق نتایج پژوهش‌ها
17	مزایای فرا تحلیل
18	محدودیت‌های انجام فرا تحلیل
19	پیشینه تحقیقات انجام شده
27	نقد و بررسی تحقیقات انجام شده

فصل سوم : روش تحقیق

29	روش تحقیق
29	جامعه آماری، حجم نمونه و روش نمونه گیری
30	روائی و پایائی ابزار تحقیق

فصل چهارم : نتایج تحقیق

33	نتایج تحقیق
75	نتایج توصیفی – ارزیابی تئوریک و روش شناختی مطالعات انجام شده از منظر داوران

فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات

80	خلاصه و نتیجه گیری
85	راهکارها و پیشنهادات
86	منابع و ماخذ

فهرست جداول

- 10 جدول 1: اهداف اصلی بازنگری در پیشینه پژوهشی از نظر نیومن
- 11 جدول 2: انواع مختلف بازنگری در پیشینه پژوهشی مطابق نظر نیومن
- 16 جدول 3: چهار نوع روش فرا تحلیل قابل استفاده برای مقایسه و ترکیب نتایج دو مطالعه
- 17 جدول 4: شش نوع روش فرا تحلیلی قابل استفاده برای مقایسه و ترکیب نتایج چند مطالعه

فصل اول

طرح پژوهش

بیان مساله

هر روز که می‌گذرد بر دامنه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان جامعه ما از ابعاد کیفی و کمی افزوده می‌شود، و به تبع آن آسیب‌های اجتماعی گستره زیادی پیدا کرده‌اند. افزایش آمار بزهکاریها و کجروبه‌های رفتاری نظیر: سرقت، اعتیاد، درگیری و خشونت، تجاوز و مسائل اجتماعی چون افزایش نرخ بیکاری، بحران هویت، افزایش نرخ طلاق در بین جوانان گواه این ادعا می‌باشد. در این میان، تحقیقات و مطالعاتی که در حوزه بررسی مسائل و مشکلات اجتماعی و فرهنگی جوانان انجام می‌گیرد، چه نقشی می‌تواند داشته باشد؟ آیا این مطالعات صرفاً بیانی علمی از وضعیت موجود اجتماعی و فرهنگی جوانان می‌باشد؟ به نظر می‌رسد که نتایج اینگونه مطالعات و تحقیقات اسنادی و میدانی، در برنامه ریزی‌های امور جوانان کمتر دخالت داده می‌شود، و یا اینکه نتایج حاصله از این تحقیقات چندان کاربردی، منسجم و قابل استفاده در عمل نیست که بتوان براساس آن برنامه ریزی نمود. به هر صورت این مسأله به قوت خود باقی است که ما در حال حاضر با دامنه نسبتاً گسترده‌ای از مسائل جوانان روبرو هستیم و معضلات این حوزه چندان درهم تنیده‌اند که نمی‌توان تقدم و تأخری برای آنها قائل شد. و تمامی مسائل اجتماعی در یک شبکه علی چندان به هم مرتبط‌اند که بقای یکدیگر را تضمین می‌کنند. مثلاً بیکاری در میان جوانان، زمینه ساز اعتیاد می‌شود و همچنین سدی محکم در برابر خواسته‌های مشروع نظیر ازدواج جوانان است و از طرف دیگر تأخیر در ازدواج بحران مسائل جنسی و بازتولید گرایش به بزهکاری و اعتیاد در بین جوانان را موجب می‌شود و الی آخر. "براساس گزارش سازمان بهزیستی هم اکنون دو میلیون و هفتصد هزار بیکار در کشور وجود دارد، به ازای هر یکصد دادخواست طلاق، 42 مورد آن به طلاق منجر شده است، سن اعتیاد به زیر 20 سال رسیده است، سن دختران فراری به 12 سال کاهش یافته است، براساس آمار سالنامه مرکز آمار ایران (1377)، نسبت طلاق به ازدواج در کل کشور به 7,8 به 100 و در مناطق شهری 9 به 100 می‌باشد." (میرزایی 1380: 20)

درواقع مساله تحقیق حاضر آن است که علی‌رغم تحقیقات گسترده‌ای که در حوزه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان انجام شده، به دلایلی چون: پراکندگی در نتایج به دست آمده و فقدان یک چارچوب نظری منسجم در جهت تحلیل این نتایج، عملیاتی نبودن پیشنهادات و راهکارهای ارائه شده، ضعف نظری و روش شناختی این تحقیقات که غالباً تحت عنوان وسیله‌ای در رسیدن به یک هدف مورد نظر (مدرک تحصیلی در پایان نامه‌ها، مواهب مادی در طرح‌های پژوهشی و ...) انجام می‌شده است، نتایج این تحقیقات در برنامه ریزیها و رفع مسائل و مشکلات جوانان، بطور مطلوبی قابل کاربرد نیست، در این راستا، نقش موانعی چون: عدم تمایل مسئولین و برنامه ریزان در استفاده از نتایج تحقیقات در حل معضلات جوانان نیز بیشتر روشن می‌گردد.

ضرورت بررسی مساله

ضرورت اجرای این طرح را می توان از چند منظر بیان کرد: یکی اینکه انجام چنین طرحی در حوزه مسائل جوانان چه ضرورتی می تواند داشته باشد؟ دوم اینکه، اجرای مطالعه ای باروش "فراتحلیل" مطالعات انجام شده در حوزه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان، در مقایسه با سایر روشهای تحقیق، چه ضرورت و اهمیت وافر دارد؟

جامعه ما به عنوان یک کشور در حال توسعه و جهان سوم، در یک دوره انتقالی در گذار از سنت به مدرنیته قرار دارد و در این گذار علاوه بر تغییرات مادی که در شیوه های تولید، نظام ارتباطات، شیوه زندگی، رشد شهرنشینی و غیره حاصل شده، دگرگونیهایی نیز در سطح افکار، ایدئولوژیها و فرهنگ معنوی این گونه جوامع روی داده است. از آنجایی که غالباً این تغییرات خودجوش و درونزا نبوده و ضرورت و الگوهای این تغییرات برونزا است، این دگرگونیها چندان (آنگونه که انتظار می رفت) اثرات مطلوبی به مانند آنچه که در کشورهای توسعه یافته داشته، از خودبروز نداده است. شکل گیری و تقویت نظریه های توسعه در دهه 1950 مویید این انتظار است. که اغلب زمینه ساز بروز مسائل اجتماعی و فرهنگی متعددی شده بگونه ای که روند روبه توسعه را با کندی مواجه ساخته است. از جمله این مسائل اجتماعی می توان به "پدیده بیکاری" اشاره نمود که یکی از علل عمده بیرونی آن پیشرفتهای تکنولوژیکی در ساختار تولیدات صنعتی است که نیاز به نیروی انسانی کار را برخلاف میزان بالای جمعیت فعال در کشورهای در حال توسعه به شدت کاهش داده است. یا مسئله ای نظیر بحران هویت به عنوان یک مسئله فرهنگی که عمدتاً پیامد گسترش ارزشها و ایدئولوژیهای غربی در کشورهای جهان سوم است که در اثر عدم سنخیت بین ارزشها و الگوهای رفتاری وارداتی و زمینه فرهنگی و بومی اینگونه جوامع پدید آمده است.

بررسی اولین گزارش ملی توسعه انسانی در سال 1378 نشان می دهد که جمعیت شهری کشور از سال 1355 تا 1365 سیر صعودی را با نرخ 1,5 تا 3,9، طی کرده است و این روند هرچند کندتر، ادامه دارد. (در حال حاضر نرخ رشد جمعیت، بین 1,2 تا 1,7 قرار دارد). مهمترین پیامد ناشی از افزایش جمعیت به ویژه در کشوری که دارای ساخت جمعیتی جوان می باشد (قریب به 25 درصد جمعیت فعلی کشور براساس سرشماری سال 1375، در سنین 30-15 ساله قرار دارد) بروز مسائلی چون: بیکاری، تأخیر در سن ازدواج، مسأله اوقات فراغت، دستیابی به تحصیلات عالی و مسائل بعدی چون گسترش اعتیاد و بزهکاریهای اجتماعی می شود، از طرف دیگر به دلیل عدم تناسب حجم جمعیت در سنین جوانی با مقتضیات و الزامات کارکردی نظام اجتماعی جامعه ما، امروزه از پدیده ای تحت عنوان "مسأله جوانان" یاد می شود. (کمالی، 1380؛ شهبایی 1380؛) درحالی که در کشورهای توسعه یافته نیروی انسانی جوان به عنوان یک فرصت معتنم و منبع ارزشمند و سودآور محسوب می شود اما در جامعه ما به دلیل ناهمسانی در تغییرات

صورت گرفته به ویژه پس از انقلاب و جنگ تحمیلی، این نیرو به عنوان یک تهدید و چالش در ساختار جامعه احساس می شود.

و امادراً خصوص ضرورت استفاده از روش فراتحلیل در مطالعه اسنادی و تحلیل محتوای مطالعات و تحقیقات انجام شده در حوزه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان، دلایلی را در این خصوص می توان بیان کرد. اول اینکه، عدم پیوستگی و موازی کاری در حوزه تحقیقات بسیاری از سازمان های متولی امور جوانان به چشم می خورد. به عنوان مثال در شهر تهران مراکزی چون: سازمان ملی جوانان، جهاد دانشگاهی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت پژوهشی دانشگاههای مختلف، شهرداری و غیره هر ساله الویتهای پژوهشی متعددی در حوزه جوانان انجام می دهند که با نگاهی به محورهای این موضوعات نظیر: بحران هویت، شکاف نسلی، گروههای مرجع جوانان، هویت ملی و دینی، گرایش به مد و نظام ارزشی جوانان و ... می توانیم این اشتراک و موازی کاری را در برنامه ریزی های پژوهشی ببینیم. و این امر از یک طرف به خاطر نبود یک سازمان مشخص که متولی امور جوانان باشد، بوده و از طرف دیگر، به خاطر تأکید مفرط و بیش از حد بر این قاعده است که انجام هر تحقیقی حتماً منوط به توجیه یک مسأله حاد روزمره - که در حال حاضر مسائل مبتلا به جوانان در صدر مسائل مورد توجه قرار دارد - باشد. بنابراین رسیدن به یک جمع بندی و کلیتی تقریباً منسجم از تحقیقات انجام شده در این زمینه، ضرورت دارد. دوم اینکه، از آنجایی که هر نوع تحقیق انجام شده در این زمینه بنابر محدودیت زمان، هزینه و امکاناتی که در زمان اجرای طرح، دربرداشته است به طور جامع نتوانسته است که مسأله ای را تحت بررسی کامل قرار دهد در نتیجه با انجام یک مطالعه فراتحلیل، می توان متغیرها و زمینه های بیشتری را در ارتباط با یک مسأله شناسایی و تحقیق نمود. بنابراین جمع بندی نتایج تحقیقات می تواند تکمیل کننده یکدیگر بوده و در یک الگوی نسبتاً جامع ارائه گردد.

سوم اینکه، از نظر روش شناختی، فراتحلیل می تواند آزمونی از پژوهشهای انجام شده به لحاظ: روایی و پایایی آنها، شناخت ظرفیتهای محدودیتهای پژوهشها و ضرورت انجام آنها باشد.

با توجه به اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی که تدوین اصول سیاستهای فرهنگی، اجتماعی، آموزشی، پژوهشی و پرورشی نظام جمهوری اسلامی را بعهدده دارد، نتایج این طرح در شناخت هر چه بهتر مسائل فرهنگی اجتماعی جوانان و تأثیر آن بر نظام اجتماعی کشور و نیز سیاستگذاری برای برخورد صحیح و مناسب با این مسائل کمک شایان توجه ای به مسئولین می نماید.

اهداف تحقیق

- 1- بررسی تحقیقات انجام شده در ایران در زمینه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان به لحاظ ارائه راهکارها و پیشنهادات جهت حل مسائل مذکور
- 2- بررسی والویت بندی مهمترین مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان براساس تحقیقات انجام شده.
- 3- ارزیابی راهکارها و پیشنهادات ارائه شده در تحقیقات مذکور
- 4- بررسی تحقیقات مذکور به لحاظ وضعیت توصیفی، تئوریک و روش شناختی.
- 5- فراتحلیل راهکارها و پیشنهادات ارائه شده در تحقیقات مذکور

-سوالات تحقیق

- 1- مسائل اجتماعی و فرهنگی بررسی شده در تحقیقات انجام شده در حوزه جوانان کدامند؟
- 2- در تحقیقات انجام شده در حوزه جوانان چه راهکارها و پیشنهاداتی جهت حل مسائل اجتماعی و فرهنگی ارائه شده است؟
- 3- کدامیک از راهکارهای ارائه شده در تحقیقات مذکور را می توان پیشنهاد داد؟
- 4- تحقیقات انجام شده در زمینه مسائل فرهنگی و اجتماعی جوانان به لحاظ توصیفی، تئوریک و روش شناختی چه وضعیتی دارند؟

تعریف مفاهیم

مسائل اجتماعی، فرهنگی جوانان: مجموعه پدیده های آسیب زای اجتماعی و فرهنگی در حوزه جوانان که حالتی تقریباً فراگیر پیدا کرده اند و برنامه ریزی در حوزه جوانان را مختل می کنند. نظیر بیکاری، اعتیاد، تاخیر در سن ازدواج، معضل مسکن و...

فرا تحلیل

ترکیب و تلفیق کردن نتایج حاصل از تحقیقات گذشته به تکمیل و یکپارچه سازی همه تلاشهای تحقیقاتی که در یک زمینه صورت گرفته اند کمک می نماید. مرور بر تحقیقات گذشته جدای از پیوند بین پژوهشهای گذشته و آینده باعث تجمیع، تلفیق و سازماندهی منطقی مطالعات متعدد و پراکنده در یک زمینه خاص می شود. و با کنار هم گذاردن مطالعات بر روی یک پدیده خاص ممکن است به یک الگوی کلی نهفته در اطلاعات دست یابیم.

فرا تحلیل کمی: تحلیل آماری مجموعه بزرگی از نتایج به دست آمده از مطالعات منفرد متعدد و با هدف تلفیق آن یافته ها است (صلصالی و دیگران، 1382: 168).

به زعم فیشر (1931) جمع آوری مطالعاتی که به دلیل کوچک بودن اثر مداخل در افراد مورد مطالعه از لحاظ آماری و علمی معنی دار نشده اند ممکن است مفید و آگاهی بخش باشد و به محقق امکان می دهد که مشترکات موجود در اطلاعات را بررسی نماید.

اساساً رویکردی که به ادغام و ترکیب پژوهشها تحت عنوان «فرا تحلیل» می پردازد، چیزی بیش از روشی برای تحلیل داده ها نیست که در آن داده های متعلق به تجارب افراد به صورت کمی خلاصه می شود. در روش فراتحلیل پژوهشگر با ثبت ویژگی ها و یافته های توده ای (Aggregate) از پژوهشها در قالب مفاهیم کمی، آنها را آماده استفاده از روش های قدرتمند آماری می کند. فراتحلیل چشم اندازی است که در آن روش های مختلف اندازه گیری و آماری بکار برده می شود (دلاور، 1380، 287 – 286).

فرا تحلیل به پژوهشگران این امکان را می دهد که در مقایسه با یک روش مطالعه واحد به شناختی بیشتر از پدیده های مورد نظر برسند. بنابراین، فراتحلیل وسیله ای است برای ترکیب کمی اطلاعات حاصل از چند پژوهش و در نتیجه کشف روابط تازه ای است که از مطالعات جداگانه و انفرادی حصول نیست (شکرکن، 1377، 121). در کل ویژگی های زیر را می توان برای رویکرد فراتحلیل قائل شد:

- برای پژوهشگر اجتماعی و رفتاری فراتحلیل هدف نیست، بلکه وسیله ای مرکب برای نیل به اهداف تخصصی وی است.

- فراتحلیل ماهیتی کمی (Quantitative) دارد.

- فراتحلیل ماهیتی چند روشی (Multi – Methods) داشته و مقید به یک روش خاص آماری نیست.

- با توجه به اتکاء عمده فراتحلیل به روشهای آماری، فراتحلیل شامل روش یا روشهایی نیست که با آن بتوان همه

چیز را ثابت کرد (Blalack, 1983,7 به نقل از دادهیر، 1384)

- در فراتحلیل درباره کیفیت تحقیق یا تحقیق‌های مورد بازنگری پیش داوری نمی‌شود.

- واحد تحلیلی (Analytical unit) فراتحلیل مطالعات انفرادی پژوهشگرانی است که در ارتباط با یک موضوع

دست به مطالعه زده‌اند. بنابراین هدف محقق فراتحلیل گر، مقایسه مطالعات به لحاظ نتایج کسب شده و ترکیب نتایج

آنها به منظور کسب یک برداشت کلی و مقرون به واقعیت است (see: Veal, 1997:84).

فراتحلیل فرایند یا رویکردی چند مرحله‌ای (Multi – stages) و چند سطحی (Multi – Levels) است.

بدین ترتیب که در فرایند تحلیل ابتدا اطلاعات از منابع اولیه استخراج (تحلیل مقدماتی داده‌ها) سپس با یکدیگر

ترکیب و ادغام می‌شوند (تحلیل ثانویه داده‌ها) و سرانجام یک کل جدید یا برداشت کلی جدید حاصل می‌شود.

آنچه مسلم است این است که عنوان جذاب فراتحلیل یا Meta – Analysis منعکس کننده و مبین تمامی

فرایندها و واقعیت‌های درونی آن نیست. چرا که قویاً می‌توان گفت که Meta – Analysis بیشتر یک نوع برآیند

یا ترکیب (synthesis) است تا یک تحلیل (Analysis). در حالی که synthesis بر ترکیب و ادغام اجزاء مثل

داده‌ها، اطلاعات، مفاهیم، نظریه‌ها و غیره به منظور تکوین یک چیز (کل) جدید اطلاق می‌شود، Analysis اغلب

تجزیه یا سرشکن کردن کل برای مطالعه اجزای آن را در بر می‌گیرد. در عمل یعنی در فرایند فراتحلیل به نظر

می‌رسد که Analysis به مثابه یک گام یا مرحله‌ای (مقدماتی) در مسیر ترکیب نتایج پژوهش‌های انجام شده قبلی

مورد استفاده قرار می‌گیرد (Vogt, 1993: 138,229). به همین دلیل «ماستلر و کولدایز» (Mosteller &

Colditz) استفاده از عنوان «ترکیب تحقیقات» (Research sythesis) را به جای فراتحلیل توصیه می‌کنند

(Mosteller & Colditz, 1996: 3 – 4) به نقل از دادهیر (1384).

فصل دوم

پیشینه نظری و تجربی پژوهش

فصل دوم: پیشینه نظری و تجربی تحقیق

الف - چهارچوب نظری

در خصوص تعریف مسئله اجتماعی، رویکردهای متعددی وجود دارند من جمله رویکرد کارکردگرائی در جامعه‌شناسی که بروز عدم تعادل ساختاری درون یک نظام اجتماعی را مسئله اجتماعی می‌داند. مرتون یکی از پیروان این رویکرد، عدم تناسب بین اهداف نهادینه شده و سایل نیل به آن اهداف را موجب بروز مسئله اجتماعی می‌داند. "مسئله اجتماعی از نظر دورکیم جزئی از پدیده‌های نابهنجار است، پدیده‌هایی که بدون کارکرد یا کارکرد هستند. مسائل اجتماعی از نظر دورکیم، متفاوت از مسائل فردی و طبیعی است در نتیجه پدیده‌هایی استثنایی اند و در زمان و مکان نابهنجارند". (اورعی، 1374: 20-21)

اورعی (1374)، عدم تعادل ساختی در یک نظام اجتماعی و شرایط ناشی از عدم تعادل را که منجر به عمل نابهنجار در بین افراد می‌شود را مسئله اجتماعی می‌داند.

رویکرد آسیب‌شناسی اجتماعی، تخلف از انتظارات اخلاقی جامعه را مسئله اجتماعی می‌نامد. در رویکرد کجرفتاری، تخلف از انتظارات بهنجار که جامعه‌پذیری نامتناسب علت عمده آن می‌باشد، مسئله اجتماعی تلقی می‌شود. در رویکرد برچسب‌زنی، واکنش اجتماعی نسبت به تخلف از مقررات، مسئله اجتماعی گفته می‌شود. در رویکرد بر ساخت‌گرایی اجتماعی، مسائل اجتماعی، وضعیت‌هایی هستند که به لحاظ فرهنگی پر دردسر، گسترده، قابل تغییر و نیازمند به تغییر است. (رایبگتن و واینبرگ، 1382؛ رابرتسون 1377؛ معیدفر 1379)

هورتون و لزی (1970) مساله اجتماعی را وضعیتی می‌دانند که اولاً بخش قابل توجهی از جامعه آن را ناخوشایند بدانند (عام بودن) و ثانیاً معتقد باشند که برای حل آن باید کاری کرد (ضرورت رفع مسئله) ثالثاً، بر این باور باشند که فرد یا سازمانی مسئول رفع مشکل اجتماعی هستند. همچنین رابرتسون معتقد است مسئله اجتماعی زمانی مطرح می‌شود که بخش قابل توجهی از جامعه از شکاف و فاصله‌ای بین ایده‌آلهای اجتماعی و واقعیت‌های موجود جامعه آگاه شوند (رابرتسون 1980؛ به نقل از ناطق پور 1380).

از نظر نیزبیت مسئله اجتماعی شیوه‌ای از رفتار است که از سوی بخش قابل توجهی از افراد یک جامعه (به لحاظ ذهنی و عینی) ناقض چند هنجار پذیرفته شده و عام جامعه شده باشد. (معیدفر 1379؛ اورعی 1374) کومار (2002) در کتاب "ساختار اجتماع و مسائل اجتماعی"، مسائل اجتماعی را از چهار منظر بررسی می‌کند: یکی اینکه

مسائل اجتماعی را می توان از طریق مطالعه عقاید، نگرشها و ایده های اعضای جامعه درک نمود در این روش ملاک تعریف مسأله اجتماعی، توافق عمومی است. دوم اینکه، مسائل اجتماعی وضعیتهایی نامطلوب و ناخوشایند از منظر تصمیم گیرندگان جامعه است. سوم اینکه، مسائل اجتماعی وضعیتهایی است که تأثیر منفی بر موجودیت فردی و اجتماعی دارد و از طریق تحلیل جامعه شناختی ساختار و سازمان جامعه، تشخیص داده می شود. چهارم اینکه در این روش، مسأله اجتماعی، شکلی از رفتار جمعی است و مسأله اجتماعی اساساً محصول فرآیندی از تعریف جمعی به جای موجودیتی مستقل (به عنوان مجموعه ای عینی از ترتیبات اجتماعی) است. (کومار، 2002؛ موس 1975).

وجود یک مسأله اجتماعی زمانی معنا پیدا می کند که شرایط زیر مهیا شده باشد:

یکی اینکه مسئله مورد نظر با ارزشهای عده زیادی از افراد جامعه مغایرت داشته باشد (مغایرت با ارزشها) دوم اینکه، در خصوص مسئله مورد نظر در محیطهای مختلف (محل کار، زندگی، رسانه ای جمعی و ...) مردم درباره آن صحبت کنند (وضعیت اظهار شده)

سوم اینکه، شمار مهمی از مردم، بر مسأله بودن واقعیت مورد نظر، اتفاق نظر داشته باشند، در اینجا فقط تعداد زیادی از مردم صرفاً مد نظر نیست بلکه افراد مهمتری که سازمان یافته ترند و در مصادر مدیریتی دارای قدرت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی می باشند (اتفاق نظر تصمیم گیرندگان جامعه بر یک وضعیت نامطلوب) چهارم اینکه، فراخوان عمومی بری اقدام در جهت تغییر وضعیت (رفع مسئله) صورت گیرد کارهایی نظیر: تظاهرات، رفراندوم و ... (رابینگتن و واینبرگ، 1382، کومار، 2002)

به عنوان مثال، مسئله بیکاری و اشتغال جوانان امروزه، در محیطهای مختلف در بین مردم به عنوان وضعیتی نامطلوب از آن یاد می شود و با ارزشهای عدالت اجتماعی، مشروعیت نظام حاکم و دولت حاکمه در تأمین نیازهای شهروندان، زندگی مطلوب و سالم و اقتصاد سالم مغایرت دارد و به جز تعداد کثیری از مردم، مسئولین مختلف دولتی نیز بر نامطلوب بودن وضعیت اشتغال جوانان اتفاق نظر دارند. نگاهی به محتوای شعارهای تبلیغاتی کاندیداهای نهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در سال 84، مؤید این مطلب است و در جامعه ما به دلیل ضعف در مکانیسمهای دموکراسی مدنی و نبود مدیریت مشارکتی در بخش اشتغال، فراخوان عمومی برای اقدام در جهت تغییر وضعیت نامطلوب اشتغال صورت نمی گیرد، و به تهیه گزارشات مردمی توسط خبرنگاران محلی محدود می شود.

فرا تحلیل به مثابه بازنگری پیشینه پژوهشی

امروزه بازنگری پیشینه پژوهشی جزء یا مرحله ارزشمند و در عین حال اجتناب ناپذیری از تمامی تحقیقات کمی و کیفی محسوب می‌شود. با این حال این به منزله یک سویه و یا هم شکل بودن آن نیست.

فرا تحلیل به مثابه بازنگری پیشینه پژوهشی بر یک پارادایم مسلط و قدرتمند فلسفه و جامعه‌شناسی علم مبتنی است که به پارادایم انباشتگی دانش (knowledge cumulation) معروف است. این پارادایم بیش از همه بر شانه‌های «رابرت مرتن» (Robert k. Merton) پدر جامعه‌شناسی علم، استوار است. (see, Merton, 1973). مهمترین فرض این پارادایم آن است که دانش حالت انباشته‌ای داشته و پژوهشگران براساس آثار و یافته‌های محققان قبلی، مطالعات خود را پیش می‌برند در این پارادایم، پژوهش علمی به مثابه تلاش جمعی بسیاری از پژوهشگران است که نتایج تحقیقات خود را با دیگران شریک بوده و دانش را به عنوان یک اجتماع (community) دنبال می‌کنند. در این رویکرد، با وجود آن که ممکن است برخی از مطالعات و پژوهشها به طور ویژه، مهم و یا اصلی به نظر آیند و یا برخی پژوهشگران مشهورتر و معروفتر از دیگران باشند (با این حال)، یک پروژه تحقیقی خاص (در یک مقطع زمانی معین) دقیقاً قسمت یا جزء کوچکی از روانه کلی خلق دانش (knowledge Creation) است. از این رو، در این پارادایم پژوهش‌های امروزی براساس تحقیقات دیروزی بنا می‌گردد و تحقیقات امروز، پایه تحقیقات فردا است (Neuman, 2000: 445 – 446). به نقل از زودادهیر، (1384)

اساساً وقتی بازنگری یا مرور پیشینه پژوهشی شروع می‌شود، پژوهشگر با توجه به موضوع یا رشته دانش مورد بررسی خود در دو مورد تصمیم می‌گیرد یکی این که تا چه مقدار بازنگری وی باید عمق داشته باشد؟ دیگر این که چه نوع مرور یا بازنگری را باید اتخاذ کند؟

انواع مختلف بازنگری‌ها (Reviews) قوت و قدرتشان به برآورده کردن یک یا چند مورد از اهداف چهارگانه بازنگری پیشینه پژوهشی بستگی دارد. جدول (1) اهداف اصلی بازنگری در پیشینه پژوهشی را در علوم اجتماعی و رفتاری نشان می‌دهد.

جدول (1): اهداف اصلی بازنگری در پیشینه پژوهشی از نظر نیومن (source: Neuman, 2000:446)، به نقل از ودادهیر، 1384)

- 1 - اثبات کردن نوعی قرابت و انس با بدنه دانش (Body of Knowledge) مورد نظر و تصدیق و تثبیت اعتبار (Credibility) آن: یک بازنگری (مرور) به خواننده القاء می‌کند که پژوهشگران به پژوهش در یک حوزه اشراف داشته و مباحث اصلی آن حوزه آشنا هستند. یک بازنگری خوب اطمینان یک خواننده را در رقابت حرفه‌ای، کسب توانایی، پشتوانه‌های (زمینه‌های لازم) علمی پژوهشگران افزایش می‌دهد.
- 2 - نشان دادن مسیر پژوهش‌های قبلی و چگونگی (کیفیت) ارتباط طرح‌های پژوهشی فعلی با آنها: یک بازنگری، مسیر تحقیق روی یک موضوع یا مسأله را اجمالاً بیان کرده و توسعه دانش (در آن حوزه) را نشان می‌دهد. بازنگری خوب یک پروژه تحقیق را در یک بستر (زمینه کلی) تعریف کرده و از طریق اتصال آن به یک بدنه دانش، کیفیت ارتباط آن را (با زمینه کلی) نشان می‌دهد.
- 3 - تلفیق و تلخیص آنچه که در یک حوزه مطالعاتی شناخته شده است: بازنگری منجر به آمیزش و ترکیب نتایج مختلف می‌شود. یک بازنگری خوب، مواردی را که پژوهش‌های قبلی دارای تفاهم هستند، مواردی را که دارای تضاد هستند و نهایتاً جاهایی که هنوز سؤالات و ابهامات برطرف نشده و حفظ شده‌اند را نشان می‌دهد. علاوه بر این، در فرایند بازنگری یا مرور مسیرهایی برای مطالعات و پژوهش‌های آتی مشخص می‌شود.
- 4 - یادگیری و آموختن از دیگران و برانگیختن اندیشه‌های جدید: در یک بازنگری، محقق از تلاش‌های دیگران بهره‌مند می‌شود. یک بازنگری خوب کژراهه و بن‌بست‌ها را مشخص کرده و منجر به پیشنهاد و ارائه فرضیه‌هایی برای محک می‌شود.

همانطور که جدول (2) نشان می‌دهد، شش نوع بازنگری یا مرور در تحقیقات اجتماعی و رفتاری وجود دارد که هر کدام از آنها ظاهراً ایده‌آل و کافی به نظر می‌رسد. با این حال، در عمل یک بازنگری خاص ترکیبی از خصوصیات چند نوع بازنگری یا مرور را شامل می‌شود.

جدول (2): انواع مختلف بازنگری در پیشینه پژوهشی مطابق نظر نیومن (source: Neuman, 2000:446)

ردیف	انواع (Types)	کارکرد (Function)
1	بازنگری‌های خود - خوان (self _ study Reviews)	افزایش اعتماد و یا اطمینان خواننده (بازنگر)
2	بازنگری زمینه‌ای (context Reviews)	جای دهی و تعریف یک پروژه پژوهشی خاص در دل یک تصویر (چارچوب)
3	بازنگری‌های تاریخی (Historical Reviews)	پی‌گیری توسعه یک موضوع یا بحث در گذر زمان
4	بازنگری‌های نظری (Theoretical Reviews)	مقایسه اینکه چطور نظریه‌های متفاوت یک موضوع را مورد توجه (تبیین) قرار می‌دهند.
5	بازنگری‌های تلفیقی (Integrative Reviews)	تلخیص آنچه که در یک نقطه زمانی خاصی شناخته شده است.
6	بازنگری‌های روش شناختی (Methodological Reviews)	نشان دادن این که چطور روش‌شناسی از مطالعه‌ای به مطالعه دیگر متغیر است

به طور کلی، همه بازنگران / مرور کنندگان هدف اول (مندرج در جدول 1) را دنبال می‌کنند. وقتی که هدف اول با هدف چهارم ترکیب می‌شود، آن را یک بازنگری خود - خوان می‌نامند. این نوع بازنگری، بیش از هر چیزی اعتماد به نفس (Self _ Confidence) بازنگر (مرور کننده) را تقویت می‌کند.

عمده‌ترین دلیل برای نگارش «بازنگری پیشینه پژوهشی» در مطالعات اجتماعی و رفتاری، تحقق هدف دوم جدول 1 است. این در واقع همان بازنگری زمینه‌ای است که معمولاً در آغاز یک گزارش تحقیق یا مقاله تجربی (Original) مشاهده می‌شود. این نوع بازنگری به مخاطب (خواننده) خود نشان می‌دهد که چطور یک پروژه در دل (چارچوب) یک تصویر بزرگ و دلالت‌های آن برای یک شاخه دانش، برانزده و متناسب است. به عبارت بهتر، این نوع بازنگری روی این موضوع تأکید می‌کند که چطور پژوهش حاضر تداوم بخش و رهرو یک خط در حال توسعه تفکر است.

نوع سوم بازنگری (بازنگری‌های تاریخی) اهداف دوم و سوم جدول (1) را ترکیب و ادغام می‌کند. بازنگری تاریخی فرایند رشد و توسعه یک اندیشه را دنبال کرده و چگونگی تعامل یک موضوع یا نظریه خاصی را در طی زمان نشان

می‌دهد. بازنگری نظری قبل از هر چیزی هدف دوم را تأمین می‌کند. این نوع بازنگری نظریه‌های متفاوتی را که قصد تبیین چیز واحدی را دارند، مورد توجه قرار داده و سپس کیفیت یا قدرت هر یک از مبین (علل) را در ارتباط با یافته‌های تحقیق مورد ارزشیابی و برآزش قرار می‌دهد.

بازنگری تلفیقی، وضعیت فعلی دانش را توصیف کرده و گزارش‌های پژوهشی مختلف یا غیر متجانس در یک حوزه رو به رشدی از دانش را ادغام و یا تلفیق می‌کند (Neuman, 2000:446- 447).

بازنگری روش شناختی نوع تخصصی شده‌ای از بازنگری تلفیقی است. در این نوع بازنگری یا مرور، محقق قوت روش شناختی مطالعات پیشین را مورد ارزشیابی قرار می‌دهد. آن نتایج متضاد را در پژوهش‌های قبلی تشریح کرده و نشان می‌دهد که چطور طرح‌های پژوهشی، نمونه‌ها، شاخص‌های اندازه‌گیری و غیره متفاوت، منجر به کسب نتایج متفاوت (و در مواردی متضاد) در پژوهش‌های اجتماعی و رفتاری می‌شود.

بنابراین، در این رویکرد، بازنگری روش شناختی، به مثابه نوع تخصصی شده‌ای از بازنگری تلفیقی، همان چیزی است که «گلاس» آن را فرا تحلیل نامیده است. به عبارت واقعی‌تر، فراتحلیل همان بازنگری یا مرور روش شناختی پیشینه پژوهشی یک شاخه از دانش به صورت کمی (Quantitative) و با استفاده از کاراکترها و جزئیاتی چون حجم نمونه، حجم اثرات متغیرها، نوع اثرات متغیرها و غیره است.

-فرا تحلیل به مثابه یک فرا ارزشیابی

در مواردی فرا تحلیل به نوعی فرا ارزشیابی مورد توجه قرار گرفته است. در این برداشت هر یک از پژوهش‌های انجام شده به مثابه یک ارزشیابی (Evaluation) فرض شده است. در این دیدگاه، تحلیل تحلیل‌ها (فرا تحلیل) در واقع نوعی ارزشیابی ارزشیابی‌های (فرا ارزشیابی) است. این تعبیر پیش از همه توسط کوک و گرادر (T.D. COOK & Gruder, 1978) بسط یافته است. آنها هفت رویکرد فرا ارزشیابی را ملهم از نوعی تشابه با یک مدل تجزیه واریانس سه عاملی (Three – factor Analysis of variance) بحث کرده‌اند. جدول (3) مدل‌های مختلف فرا ارزشیابی را با توجه سه عامل مورد نظر «کوک و گرادر» نشان می‌دهد.

سه عامل مذکور در فرا ارزشیابی عبارتند از: زمان بندی (Timing)، میزان دستکاری داده‌ها و تعداد مطالعات (پژوهش‌های) مورد بررسی، این سه عامل را می‌توان به قرار زیر تشریح کرد.

نخست فرا ارزشیابی به لحاظ زمانی ممکن است به صورت همزمان با ارزشیابی (اولیه) و یا بعد از آن صورت پذیرد.

دوم، داده‌ها ممکن است مورد دستکاری قرار گیرند و یا دستکاری نشوند. در هر حال در اغلب موارد، تحلیل مجدد داده‌ها توسط تحلیل گران مستقل و بی‌طرف می‌تواند به افزایش اعتبار (Credibility) و اعتبار نتایج (پژوهش) اولیه منجر شود.

سوم، تعداد مطالعات مورد بررسی در یک ارزشیابی ممکن است متنوع باشد. استفاده از مطالعات چندگانه و مستقل، به تحلیل گر (فراتحلیل‌گر) این امکان را می‌دهد تا همگرایی یا تجانس (Convergence) نتایج بین مطالعات مورد بررسی را مورد توجه قرار دهد. چنین همگرایی می‌تواند در مقام مقایسه با یک مطالعه (ارزشیابی) مقطعی، تعمیم‌پذیری (Generalizability) وسیع‌تری داشته و اعتبار و نتیجه‌گیری‌های مربوط به اثر بخشی برنامه را افزایش دهد. واضح است که یک فرا ارزشیابی حتماً باید توسط گروهی از افراد که متفاوت از تیم پژوهشی (ارزشیابی) اولیه است اجرا شود. اگر در طرح فرا ارزشیابی، مسائل مربوط به ارزشیابی تکنیکی خیلی مهم باشد، گروه یا تیم ارزشیابی کننده مستقل و بی‌طرف ممکن است داده‌ها اولیه را نیز مورد تحلیل مجدد قرار داده و مسائل و تورش‌های بالقوه را خاطر نشان نمایند. در هر حال، بدون توجه به اینکه فرا ارزشیاب چه کسی است، باید در هر مقطعی از زمان به وی به عنوان یک ارزشیابی کننده اصیل و متعهد، این فرصت را داد تا انتقادات معتبر و ارزشمندی را به منظور خلق و معرفی ارزشیابی‌ها و پژوهش‌های با کیفیت بالاتر وارد نماید. البته گفتنی است که یک فرا ارزشیاب، باید فرصت زمانی لازم را برای ارائه پیشنهادات نهایی روی گزارش (تحقیق) داشته باشد. – (Straw & Cook, 1991: 58)

59).

فرا تحلیل (بازنگری کمی پیشینه پژوهشی) در واقع شکلی از فرا ارزشیابی است که به تحلیل‌های مستقل چندگانه‌ای از مجموعه واحدی از ارزشیابی‌ها معطوف است که در آن بدون صرف زمان و یا پول زیاد، و دور از هزینه‌های اصلی کدگذاری اطلاعات در مطاعات و ارزشیابی‌های اولیه، فرایند فرا تحلیل تکمیل می‌شود. با این حال، در جریان یک فرا تحلیل هزینه‌های اولیه جاسازی و کدگذاری مطالعات انجام شده اولیه، می‌تواند خیلی بالا باشد. در کل با توجه به تعداد مطالعات کدگذاری شده (مورد بررسی) و عمق تحلیل‌های تبیینی (Explanatory Analysis) برنامه‌ریزی شده، هزینه‌های فرا تحلیل تغییر می‌یابد. عموماً فرا تحلیل‌هایی که تعداد زیادی از مطالعات قبلی را در بر می‌گیرند و از عمق بیشتری برخوردارند، هزینه بیشتری را به محقق یا فرا تحلیل گر تحمیل می‌کنند.

نهایتاً اینکه بسته به نوع اطلاعات خواسته شده از محقق، فرا ارزشیابی به طور اعم و فرا تحلیل به طور اخص، متغیر است. اساساً هدف از اجرای هر فرا ارزشیابی، باید کسب چشم اندازهای نامتجانس (Hetrogeneous) باشد که به

نوعی به افزایش اعتبار، مقبولیت و اعتبار نتایج از یک طرف و ارتقاء آگاهی ما از مسائل و سؤالات مهم و دلالت‌ها و ابعاد سیاستگذاری آن از طرف دیگر، کمک می‌کند (Ibid: 59 – 60).

– فرا تحلیل به مثابه یک تحلیل ثانویه

مطابق نظر برخی از روان‌شناسان و جامعه‌شناسان، مثل روزنتال و روزنو (Rosenthal & Rosnow, 1991) و لویت (Leavitt, 1991) فرا تحلیل در واقع نوعی تحلیل ثانویه (Secondary Analysis) است. برای مثال لویت در کتاب خود تحت عنوان «روش‌های تحقیق برای دانشمندان علوم رفتاری» فرا تحلیل را زیر مجموع یا زیر طبقه‌ای از تحلیل ثانویه می‌داند. به زعم وی، وقتی که نتایج مطالعات چاپ شده حول محور یک موضوع خاص (بدون داشتن داده‌های اولیه یا original) بصورت کمی ترکیب شده و به استخراج یک نتیجه‌گیری کلی منجر شود، فرا تحلیل به مثابه نوعی تحلیل ثانویه صورت می‌گیرد (Leavitt, 1991:265).

این در حالی است که گلاس به عنوان واضح اصطلاح فرا تحلیل، فرا تحلیل را متمایز از تحلیل ثانویه می‌داند. بنابراین طبقه بندی «لویت» از فرا تحلیل متفاوت است برداشت «گلاس» بین سه نوع تحقیق تمایز قائل می‌شود: تحلیل اولیه (Primary Analysis)، که در برگیرنده تحلیل بدیع و اصلی داده‌ها در یک مطالعه پژوهشی است. تحلیل ثانویه (secondary Analysis) که با تحلیل مجدد داده‌ها به منظور پاسخگویی به سؤالات یا موضوعات پژوهشی اولیه با تکنیک‌های آماری جدیدتر و بهتر، یا پاسخگویی به سؤالات جدید براساس داده‌های اولیه (قدیمی) را می‌گویند.

فرا تحلیل (Meta _ Analysis) به تحلیل‌ها مربوط می‌شود... بدین ترتیب که آن به تحلیل آماری یک مجموع بزرگی از نتایج تحلیل مطالعات و پژوهش‌های انفرادی به منظور تلفیق یافته‌ها می‌پردازد. در واقع، فرا تحلیل جانشین دقیقی برای مباحث علی و روایی (Narrative) سنتی از مطالعات پژوهشی قبلی است (که به خوبی) تلاش‌های ما را باری خلق درکی از بسط و توسعه سریع پیشینه پژوهشی عینیت می‌بخشد. (Wolf, 1986:11)، به نقل از و دادا هیر (1384)

در هر حال علی رغم اختلاف نظر صاحب‌نظران در طبقه بندی و وجود تعابیر متفاوت از آن به نظر می‌رسد که در ماهیت و کارکرد (Function) فرا تحلیل یا بازنگری کمی پیشینه پژوهشی توافق وجود دارد. لیکن در این بین تعبیر فرا تحلیل به مثابه بازنگری پیشینه پژوهشی (Literature Review)، متعارف‌ترین و در عین حال رایج‌ترین تعبیر از آن است.

- مراحل اساسی انجام فرا تحلیل

- 1 - تعیین و تعریف متغیرهای مستقل (X_i) و وابسته (Y_i): قبل از هر چیزی فرا تحلیل گر باید مشخص کند که چه متغیرهای مستقل و وابسته‌ای (فرضیه مورد نظر) را باید در تحلیل خود مورد توجه قرار دهد.
- 2 - شناسایی، گردآوری و تلخیص مطالعات (پژوهش‌ها) به صورت نظام دار، با توجه به مرحله اول: پژوهشگری که قصد اجرای فرا تحلیل را دارد. باید تمامی پژوهش‌هایی را که تاکنون در زمینه موضوع یا فرضیه مورد نظر انجام شده است (شامل تمامی تحقیقات چاپ شده و نشده در اشکال گوناگون، کتاب‌ها، نشریه‌ها، پایان نامه‌ها، گزارش‌های تحقیقی و ...) را شناسایی و گردآوری نماید. پژوهشگر بعد از گردآوری مطالعات باید دست به تلخیص مطالعات تحت بازنگری بزند. این تلخیص می‌تواند بسیاری از کاراکترها و صفات روش شناختی، مفهومی و غایی مطالعات تحت بازنگری را در برگیرد که از مهم‌ترین آنها می‌توان به سطح معنی‌داری اندازه اثر و حجم نمونه (n) اشاره کرد.
- 3 - ارزیابی و بازآفرینی (Assessing & Retriving) نتایج تحقیقات: پژوهشگر بعد از شناسایی گردآوری و تلخیص نظام دار مطالعات، ضمن مطالعه دقیق مفاهیم، روش‌ها تکنیک‌ها و نتایج مطالعات و پژوهش‌های تحت بازنگری و سنجش کیفیت، تعریف عملیاتی (عملیاتی شدن) متغیرهای مستقل و وابسته، می‌تواند به ارزیابی و بازآفرینی نتایج تحقیقات پردازد.
- 4 - ترکیب احتمالات (Combining Probabilities) براساس آزمون‌های مختلف و مناسب با توجه به فرضیه‌های مورد نظر فرا تحلیل گر: هدف اصلی از این مرحله ترکیب و تحلیل نتایج مربوط به یک فرضیه (متغیرهای مستقل و وابسته همسان) با استفاده از مطالعات و پژوهش‌های مختلف است.
- 5 - تعریف و ترکیب نتایج پژوهش‌های مورد بررسی: این مرحله کاملاً براساس ارزیابی، روش‌های برآورد، تغییرپذیری، ترکیب و تصحیح مفهوم اندازه اثر (ES) مبتنی است که در واقع مهم‌ترین مفهوم یا به تعبیر «ورزنتال و دیماتو» (2001) مهره کلیدی فراتحلیل محسوب می‌شود. این مرحله خود دارای چندین زیر مرحله بوده که در جای خود مورد بحث قرار می‌گیرد. لازم به ذکر است که چگونگی اجرای این مرحله و الزامات و محاسبات آن در بخش‌های بعدی همین نوشته آمده است.
- 6 - تطبیق و تلفیق نتایج پژوهش‌ها: در این مرحله که براساس مراحل پیشین خصوصاً مرحله 5، صورت می‌پذیرد، شیوه‌های متفاوت مقایسه و در عین حال تلفیق نتایج دو یا چند مطالعه ارائه می‌شود. .
- 7 - گزارش نهایی نتایج فراتحلیل و ایجاد شرایط لازم برای ارزیابی فرا تحلیل انجام شده: پژوهشگر بعد از انجام محاسبات، مقایسه‌ها و ترکیب‌های لازم به تدوین گزارش نهایی فرا تحلیل دست می‌زند. به این نکته باید توجه داشت

که فرا تحلیل گر باید شاخص‌ها، مقادیر و اطلاعات کافی را برای ارزشیابی کار خود گزارش کند، چرا که خود فرا تحلیل می‌تواند موضوع بسیار جالبی برای قضاوت و ارزشیابی داوران بی‌طرف، تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران (Policy _ makers) باشد. (به نقل از دادهیر 1384)

کریر و دیگران (1997) سه کاربرد عمده فرا تحلیل کیفی را شامل ساخت تئوری، روشن سازی تئوری و تفاسیر نظری می‌دانند. (صلصالی، 1382، 179).

-مقایسه و تلفیق نتایج پژوهش‌ها

یکی از قابلیت‌های اساسی روشهای رویکرد فرا تحلیل، توان آنها برای مقایسه و ترکیب نتایج تحقیقات متفاوت می‌باشد. در واقع براساس این روشها امکان مقایسه و ترکیب (تلفیق) آزمونهای معنی داری و برآوردهای اندازه اثر (ES) از دو یا چند مطالعه تحت بازنگری فراهم می‌شود. اساساً روشهای مقایسه و ترکیب نتایج را می‌توان براساس فرایند تحلیلی و یا عملیاتی که انجام می‌شود (مقایسه مطالعات و یا ترکیب مطالعات) و تعداد پژوهش‌های مورد بررسی از یک طرف و روش یا معیار تعریف نتایج (آزمون معنی داری، برآورد ES و ...) طبقه بندی کرد. برای نمونه در مواردی که مقایسه و یا ترکیب دو مطالعه مد نظر است می‌توان از چهار روش برای مقایسه و ترکیب نتایج استفاده کرد. همانطور که جدول زیر نشان می‌دهد، دو روش برای ارزشیابی و تعریف نتایج مطالعات تحقیقی از حیث آماری وجود دارد که یکی معنی داری آماری نتایج و دیگری اندازه اثر آنهاست. علاوه بر این، جدول مذکور نشان می‌دهد که دو فرایند تحلیلی و یا عملیاتی وجود دارد که می‌توان آنها را در ارزیابی مجموع مطالعاتی که مورد ارزشیابی قرار می‌گیرند ب کار گرفت. برای مثال سلول B نشان دهنده روشی است که ارزشیابی می‌کند که چگونه اندازه اثر (d) و یا (r) یک مطالعه به طور معنی داری متفاوت از اندازه اثر مطالعه دیگر است.

جدول 3: چهار نوع روش فرا تحلیل قابل استفاده برای مقایسه و ترکیب نتایج دو مطالعه (Source: Rosenthal, 1991:60، به نقل از دادهیر 1384)

برآورد اندازه اثر (ES)	آزمون معنی داری	مبنای تعریف نتایج فرایند تحلیلی
B	A	مقایسه مطالعات
D	C	ترکیب مطالعات

علاوه بر این، در مواردی که تعداد مطالعات تحت مقایسه و ترکیب بیش از دو مورد بوده (سه مطالعه و بیش از آن) و دو شیوه یا مبنای تعریف وجود داشته باشد می‌توان از شش روش برای مقایسه و ترکیب نتایج پژوهش بهره جست. سلول A نشان دهنده یک روش فراتحلیلی است که بر مبنای آزمون معنی‌داری مجموعه‌ای از مطالعات (بیش از دو مطالعه)، تفاوت معنی‌داری آنها را در میان خودشان مورد ارزشیابی قرار می‌دهند. جدول 4: شش نوع روش فراتحلیلی قابل استفاده برای مقایسه و ترکیب نتایج چند مطالعه (Source: Rosenthal, 1991:60)، به نقل از ووداهیر (1384)

مبنای تعریف نتایج فرایند تحلیلی	آزمون معنی‌داری	برآورد اندازه اثر (ES)
مقایسه نتایج: آزمونهای تسری ^U (Diffuse Tests)	A	B
مقایسه نتایج: آزمونهای تمرکز ^{UU} (Focused Tests)	C	D
ترکیب نتایج	E	F

^U - آزمونهای تسری: روش‌ها و یا آزمونهایی که برای مقایسه ناهمگنی (Heterogeneity) در مطالعات تحت بررسی به کار می‌رود.

^{UU} آزمونهای تمرکز: روش‌ها و یا آزمونهایی که با اندازه‌گیری میزان تبیین نتایج مطالعات مورد بررسی توسط یک متغیر مستقل، به مقایسه نتایج دست می‌زند.

مزایای فراتحلیل:

- 1 - ارائه توصیفی جامع‌تر از حیطه مورد بررسی و در نتیجه ارائه راهنما برای تحقیقات بعدی.
 - 2 - بررسی انتقادی نظری و روشی تحقیقات گذشته.
 - 3 - فراهم سازی مجموعه‌ای خلاصه شده از نتایج تحقیقات پیشین.
 - 4 - جلوگیری از اتلاف داده‌ها (وداهیر، 1384: 75)
 - 5 - شناسایی متغیرهای تعدیل کننده.
 - 6 - تدوین فرضیات پایه (صلصالی، 1382)
- از منظر فرانکفورد و نچمیاس (1381) به سه دلیل زیر استفاده از داده‌های ثانویه روز افزون شده است:

یکی دلایل مفهومی - ذاتی داده‌های ثانویه است. که با تحلیل آنها می‌توان از زمینه‌های تاریخی گذشته درک بیشتری به دست آورد. همچنین می‌توان داده‌های ثانویه را برای مقایسه ملل مختلف گروه‌های اجتماعی با یکدیگر به کار برد که این امر می‌تواند منجر به گسترش تعمیمها و افزایش بینش در حوادث و فرایندها گردد. هیمن (1987) در زمینه استفاده از نتایج پژوهشهای پیمایشی می‌گوید «وقتی مجموعه‌ای از پیمایشهای مقایسه‌ای را در فاصله‌های زمانی مختلف مورد تحلیل ثانویه قرار دهیم زمینه کم نظیری فراهم می‌آید که به کمک آن می‌توان توصیفی تجربی از تغییرات بلند مدت ارائه کرد و از این شیوه تحول پدیده‌ها در یک جامعه را مورد بررسی قرار داد» (هیمن، 1987: 17، به نقل از فرانکفورد و نجمیاس، 1381).

دوم دلایل روش شناختی می‌باشد که مزایایی در بردارد اولی اینکه داده‌های دست دوم پایا و دقیق هستند و از امکان همانندسازی برخوردارند. اگر طی چندین بررسی به یک یافته پژوهشی معنی دست پیدا کنیم. آن یافته از اعتبار افزونتری برخوردار می‌شود. دوم اگر داده‌های مربوط به بیش از یک دوره زمانی در اختیار باشند می‌توان به طرحهای پژوهشی طولی روی آورد و با استخراج اطلاعات پایه‌ای از مطالعات گذشته آنها را با داده‌های تحقیق جدید تلفیق کند. سوم اینکه تحلیل داده‌های ثانویه اعتبار اندازه‌گیری را با گسترش ابعاد متغیرهای مستقل بهبود می‌بخشد و این گسترش مفاهیم به محقق توانایی می‌دهد تا مسأله مورد پژوهش را عمیقاً تفهیم نماید. سرانجام از داده‌های مختلف می‌توان برای آزمایش فرضیه و نهایتاً افزایش اعتبار یافته‌های پژوهشی حاصل از داده‌های اولیه استفاده کرد. سوم دلایل اقتصادی در خصوص صرفه‌جویی در هزینه‌های اجرای طرح می‌باشد که استفاده از داده‌های ثانویه به مراتب مقرون به صرفه‌تر از گردآوری داده‌های جدید است. (فرانکفورد و نجمیاس، 1381: 443 - 441).

محدودیت‌های انجام فرا تحلیل

- 1 - معرف بودن منابع، مقاله‌ها و تحقیقات انتخاب شده برای فراتحلیل.
- 2 - نامتجانس بودن کیفیت مطالعات: کیفیت مطالعات قابل استفاده به شدت متفاوت است.
- 3 - عدم تجانس روشهای مطالعه: در این مطالعات متغیرهای وابسته، مستقل و واحدهای نمونه یک شکل نیستند.
- 4 - تورش در نمونه‌گیری نتایج .

ب _ پیشینه تحقیقات انجام شده

- بررسی نگرش دانشجویان به الگوهای مسلط در طرح مسائل و مشکلات جوانان (سازمان ملی جوانان، 1382)

این پژوهش بر اساس تحلیل محتوای 24 مصاحبه عمیق و آزاد با دانشجویان دانشگاه‌های تهران استوار است نظام ارزشی دانشجویان مورد بررسی متأثر از دوحیط اصل احتیاج و دانشگاه است و دغدغه های آنان بیشتر جنبه اجتماعی دارد تا جنبه شخصی و نگرشی اغلب دانشجویان مورد مصاحبه قرار گرفته شده نسبتبه سیاست زندگی دین و ارزش های دینی مثبت اما در عین حال توام با طرح تحلیل ها و تفسیر های متفاوت اثر نگرشهای مرسوم و رسم این حوزه ها به باور اغلب دانشجویان حکومت اسلامی حکومت آرمان و کامل است و انتقادات قابل توجهی از جانب طیف مختلف دانشجویی به آن داراست با وجود طرح مسائل مختلف دانشجویان راهکارهای قابل توجهی برای برون رفت از وضعیت موجود ارائه نداده اند.

_ شورای عالی جوانان (1371) بررسی مسائل و مشکلات جوانان از دیدگاه جوانان تهرانی

هدف اصلی از انجام این تحقیق بررسی مهمترین مسائل و مشکلات جوانان از دیدگاه جوانان تهرانی می باشد. که با جامعه آماری افراد 15 تا 29 سال ساکن در مناطق بیستگانه شهر تهران و با حجم نمونه 600 صورت پذیرفته است. انتخاب افراد نمونه به روش طبقه‌ای و متناسب با بزرگی و جمعیت هر منطقه انجام شده است.

از دیدگاه پاسخگویان بالاترین درصد مسائل و مشکلات یاد شده متعلق به مشکلات اقتصادی نظیر گرانی، تورم (33 درصد) مشکلات تحصیلی (25 درصد) و مشکل مسکن (24 درصد)، مشکل اشتغال (19 درصد) کمبود امکانات تفریحی (18 درصد) بوده است

مقدمه‌ای بر رفتار شناسی جوانان / دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی وزارت ارشاد و فرهنگ اسلامی، 1380.

چکیده:

ویژگی‌های اجتماعی چون: تجرد، درگیر نشدن با تعهد نسبت به خانواده، احساس تعلق به نسل نو، تأثیر پذیری نسبتاً زیاد از گروه‌های همسالان، احساس تفاوت و جدایی از نسل قبل خود، برتری نسبی خصلت آرمانگرایی، توان زیاد برای مشارکت در امور مختلف، خطرپذیری در انجام امور، ضریب با محافظه کاری و طرفداری از نوگرایی، گرایش به استقلال و ایفای نقش در جامعه را می توان از جمله مشخصات رفتاری جوانان دانست. و از عواملی چون ایستارهای فرهنگی ، گروه‌های مرجع، شکاف بین نسلی، نظام ارزشی حاکم بر جامعه، آینده نگری و نگرش به خود می توان به

عنوان عوامل مؤثر بر الگوهای رفتاری جوانان یاد کرد. روش مورد تحقیق، انجام مصاحبه‌های عمیق، با جوانان در مناطق مختلف تهران می‌باشد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که 70 درصد آنان معتقدند که شرایط فعلی جوانان، انفجار آمیز است. 64 درصد بر این نظرند که اکثر جوانان سرخورده و مأیوس هستند. بیش از 2/3 آنان بر این عقیده که جوانان دچار بی تفاوتی اعتقادی شده‌اند. الگوی 69 درصد آنان، دوستان‌شان می‌باشند، به طور تقریبی 80 درصد بر این باورند که جامعه آنان را فراموش کرده است. 76 درصد دوستدار موسیقی غربی در برابر 17 درصد دوستدار سروده‌های انقلابی هستند. بیش از 80 درصد آنان در خصوص آزادیهای فردی خود در خانواده و جامعه شکایت دارند. میزان ناامیدی جوانان از مسؤولین دولتی و آینده تحصیلی و شغلی شان در حد نسبتاً بالایی قرار دارد.

دبیرخانه شورای عالی جوانان (1371) نظر خواهی تلفنی پیرامون مسائل و مشکلات جوانان -

هدف از این تحقیق بررسی مسائل و مشکلات جوانان، بررسی روحیه جوانان از نظر میزان تعلق یا بیگانگی نسبت به نظام کشور علل آن، بررسی میزان گرایش جوانان به ارزشهای فرهنگی وارداتی یا مانده از رژیم گذشته و علل آن. بررسی میزان گرایش جوانان نسبت به ارزشهای اسلامی اعتقادات مذهبی و درجه پایبندی به آنها، بررسی سرگرمیهای مناسب برای جوانان بررسی چگونگی گذراندن اوقات فراغت جوانان است. این طرح در چارچوب نظر خواهی تلفنی، به روش نمونه‌گیری بر اساس انتخاب تصادفی تعداد نمونه 355 شماره تلفن (متناسب با تراکم شماره‌ها در نواحی مختلف شهر تهران) یکبار در جامعه آماری افراد 15 تا 30 سال و یکبار دیگر نیز میان افراد 30 سال به بالای ساکن تهران در شهریور ماه 71 اجرا شده است مسائل و مشکلات از دیدگاه جوانان تربیت مشکلات تحصیلی و آموزشی - کمبود امکانات مسکن و ازدواج اظهار شده است که اکثر موارد فوق از روی جامعه بالای 30 سال نیز به روشنی بیان شده است.

-سعید آزرمی (1372) تأملی بر آسیب شناسی نسل جوان، طرحی در زمینه شناخت مشکلات و

مسائل جوانان و روشهای مقابله با آن

این پژوهش با هدف بررسی آسیب شناسی نسل جوان و روشهای مقابله با مشکلات و مسائل جوانان انجام شده است. روش تحقیق اسنادی بوده و نسل جوان را به لحاظ تیپولوژی، نیازهای روانی، ارزشها و هنجارها و مسائل (ازدواج، اشتغال و...) بررسی می‌کند در ادامه طرح روشهای تربیت سیاسی و تربیت اجتماعی نسل جوان و نحوه پرورش

استعدادهای درخشان (نخبگان) و شیوه‌های تعمیم جوان مطرح شده است. ضمناً طرحی شماتیک از اصول سیاستها و تشکیلات اداری و سازمان جوانان، همچنین اهداف آرمانی و اصول سیاستها و همچنین خط مشی‌ها و شیوه‌های اجرایی هر یک از کانونهای مربوطه به تفصیل در بخش پایانی گنجانده شده است.

-محمد سعیدی (1378) بررسی مسائل و مشکلات نوجوانان و جوانان

این پژوهش تلاش دارد تا با تحقیقی اسنادی به بررسی مسائل و مشکلات جوانان و نوجوانان بپردازد ضرورت توجه به مسائل نوجوانان و جوانان به عنوان عظیم‌ترین قشر جامعه و بررسی ویژگیهای دوران نوجوانی و بلوغ و معرفی هرم مازلو به عنوان سلسله مراتب نیازها فصل اول آن کتاب را شکل داده، در بخش دوم طبقه‌بندی مشکلات نوجوانان و بررسی عوامل مؤثر در پیدایش مشکلات و بررسی بهداشت روانی در دوره نوجوانان و مهمترین مشکلاتی که نوجوانان با آن سرو کار دارند در فصل دوم ارائه شده است. در فصل سوم یک تحقیق ارائه شده که به فراوانی مشکلات گزارش شده از سوی نوجوانان می‌پردازد که شامل اضطراب، افسردگی، کمرویی، ترس، حسادت، نگرانی، فرار از مدرسه و خانه از جمله آن مشکلات هستند. فصل چهارم به بررسی روشهای شناخت مشکلات نوجوانان اختصاص دارد که از سه حوزه مسائل خانوادگی، مشاغل اجتماعی، مسائل جنسی، مشکلات جسمانی به این موضوع نگاه شده است.

-مرکز پژوهشهای اجتماعی نهاد ریاست جمهوری (1369) بررسی مسائل و مشکلات جوانان

این تحقیق به منظور بررسی مسائل و مشکلات جوانان در خصوص میزان تعلق و یا بیگانگی نسبت به نظام، میزان آگاهی نسبت به مسائل سیاسی، میزان گرایش نسبت به ارزشهای فرهنگی وارداتی، میزان گرایش نسبت به ارزشهای اسلامی و بررسی چگونگی گذران اوقات فراغت از بین افراد 15 تا 19 سال ساکن در ناطق بیستگانه شهر تهران با حجم نمونه 1000 نفر و روش نمونه‌گیری طبقه‌ای به مرحله اجرا درآمده است.

- یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد مهمترین مسائل و مشکلات جوانان در درجه اول مشکلات اقتصادی و در

درجه دوم مشکلات تحصیلی و در درجه سوم کمبود امکانات تفریحی و ورزشی عنوان شده است.

- بیشتر پاسخگویان اظهار داشته‌اند مسئولین برای رفع مشکلات جوانان ((تا حدودی)) تلاش می‌کنند.

- بیش از $\frac{1}{2}$ (53 درصد پاسخگویان) معتقداند اکثر جوانان با حکومت جمهوری اسلامی موافق هستند

- اکثر جوانان اظهار داشته‌اند به ارزشهای اسلامی پایبند هستند.

- تمایل حدود 3/2 از پاسخگویان برای مطلع شدن از مسائل سیاسی کشور نسبت به چند سال گذشته بیشتر شده است.

- 40/5 درصد افراد مورد بررسی رعایت حجاب را بعنوان بهترین ارزشی بوجود آمده در بعد از انقلاب مرفی کرده‌اند.

رایج ترین شیوه گذران اوقات فراغت افراد مورد بررسی مطالعه و درس خواندن (48/5 درصد) عنوان شده است.

-مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (1381) نقدی بر مشکلات جوانان در ایران

در این گزارش، ابتدا به تعریف دوره جوانی و اهمیت آن پرداخته شده و سپس مسائل عمده دوران جوانی مورد بررسی قرار گرفته‌اند، این مسائل عبارتند از: اشتغال، ازدواج، مسکن، تحصیلات عالی. در انتها نویسنده با توجه به مسائل مذکور به طرح پیشنهادات برای برنامه‌های کلان آینده پرداخته است. در بحث اشتغال به آرزوهای جوانان در این عرصه و توسعه کشور و افزایش جمعیت و جنسیت بیکاران اشاره شده و سپس به مقایسه ایران با چند کشور پرداخته است. در بحث ازدواج به موانعی چون فقر اقتصادی و فرهنگی اشاره شد. و بالا رفتن سن ازدواج را نگران کننده دانسته است. در بحث مسکن: به افزایش بهای زمین و مسکن و مشکلات طبقه کم درآمد اشاره شده و افزایش جمعیت را عامل کمبود مسکن دانسته است و نقاط قوت و ضعف این بخش مورد بررسی قرار گرفته و پیشنهاداتی برای آینده طرح گردیده است. در بحث آموزش عالی به پیشرفت ایران در تربیت متخصص، افزایش پذیرش زنان و افزایش اعضای هیأت علمی مورد بررسی قرار گرفته و عدم ابتکار و تلاش و تحقیق، رشد کمی، مهاجرت تحصیل کرده‌ها، عدم امید به آینده کاری عدم مهارت‌های کاربردی و فقدان تکنولوژی روز را از مشکلات این بخش دانسته است.

فرا تحلیل تحقیقات انجام شده در حوزه قشر بندی و نابرابری اجتماعی در ایران (1377)

صدیق سروستانی، رحمت‌الله:

چکیده: پژوهش‌های مربوط به حوزه قشر بندی و نابرابری‌های اجتماعی در جهان و من جمله در مملکت ما از قدمت خاصی برخوردار است. متفکران و اندیشمندان بسیاری در زمینه علل و عوامل نابرابری‌های اجتماعی و چگونگی قشر بندی جوامع سخن گفته و آثار ارزشمندی از خود بجای گذاشته‌اند. البته هر گروهی از مؤلفان و صاحب نظران از دیدگاه خود به مساله قشر بندی و نابرابری پرداخته و عوامل آن را از همان نگرش خاص بررسی کرده‌اند. برای ایجاد

نوعی همسویی و برنامه‌ریزی برای پژوهش‌های بعدی در این زمینه، نقد و بررسی و ارزیابی آنچه تاکنون در دانشگاهها و مؤسسات تحقیقاتی در مورد قشر بندی و نابرابری اجتماعی انجام شده، ضروری است. در این تحقیق تلاش خواهد شد تا آنچه در حوزه قشرها و نابرابریهای اجتماعی در ایران انجام شده در نوعی فراتحلیل مورد ارزیابی قرار گیرد. هم‌چنین متدلوژی، چارچوب نظری، چگونگی جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده به نتایج به منابع و ماخذ کلیه تحقیقات و کتب بررسی و نقد خواهد شد. از نتایج این فراتحلیل استفاده‌های گوناگونی خواهد شد. نشان دادن نقاط قوت و کاستی‌های آنچه تاکنون انجام شده و تعیین و پیشنهاد خط مشی برای پژوهشها و پایان‌نامه‌ها در دوره تحصیلات تکمیلی در زمینه قشرها و نابرابریهای اجتماعی از نتایج کاربردی است.

فراتحلیل تحقیقات انجام شده در حوزه آسیب‌شناسی اجتماعی در ایران (1376)

صدیق سروستانی، رحمت‌الله:

چکیده: نقد و بررسی متون و تالیفات همیشه مایه بالندگی و رشد آثار علمی و پژوهش‌های مختلف بوده است. این شیوه پسنندیده سالیان درازی عمر دارد و اندیشمندان و بزرگان هر شاخه علمی سعی داشته‌اند با نقد و تحلیل آثار مؤلفان و محققان رشته خود نقاط ضعف و قوت آنها را یافته و معرفی کنند. بدین وسیله موجبات رونق آن شاخه علمی، تقویت نقطه ضعف‌ها و توسعه قوتها و امتیازات آن فراهم آمده است. مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران تلاش می‌کند تا برای تدارک تدوین مقدمات جامعه‌شناسی ایران، تحقیقات انجام شده در هر حوزه مربوط به این رشته را ارزیابی، بازبینی و نقد و بررسی نماید. در این تحقیق سعی خواهد شد تا آنچه در حوزه آسیب‌های اجتماعی به صورت طرح‌های تحقیقاتی، پایان‌نامه، کتاب و مقاله در کتابخانه‌ها و مؤسسات پژوهشی دانشگاهی موجود است بررسی شود، متدلوژی، چارچوب نظری، چگونگی جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل داده‌های مربوطه و نتایج حاصله، بررسی و نقد خواهد شد و نقاط قوت و ضعف آن نشان داده می‌شود. انجام اینگونه فراتحلیل‌ها هم راه اصلاح و تقویت پژوهش‌های بعدی را هموار می‌کند و هم نشان خواهد داد تاکنون چه موضوعاتی در این پژوهشها مورد تحقیق قرار گرفته و از کدام موضوعات غفلت شده است.

بررسی ماهیت، ابعاد و چگونگی شکل‌گیری مسأله جوانان» (1380)

کمالی افسانه

در این مقاله به تحولات پس از انقلاب در عرصه سیاست‌گذاری در امور جوانان و واقعیت‌های زندگی آنان پرداخته شده است. و ضمن نقد دو قرائت از خرده فرهنگ جوانان ایران به مثابه فریب خوردگان فرهنگ توده ای و

خرده فرهنگ جوانان خودآگاه و برانداز، موضع سومی را تحت عنوان خرده فرهنگ ویژه جوانان به مثابه چهل تکه سازان فرامردن در مورد جوانان ایران ضمن دارا بودن جهان وطنی فرهنگی، بکار می گیرد. و در پایان به بیان رابطه دیالکتیکی این خرده فرهنگها با فرهنگ غالب جامعه و پیامدهای آن می پردازد.

بررسی وضعیت و نگرش جوانان ایران سازمان ملی جوانان (1380)

در تحقیقی تحت عنوان « » با حجم نمونه 65 هزار نفری از جوانان 14 تا 29 ساله سراسر کشور، به بررسی مقوله هایی چون: اشتغال، هویت ملی و دینی جوانان، تعارض با والدین (شکاف بین نسلی)، غربگرایی، سلامت روانی، ... پرداخته است. اهم نتایج نشان می دهد که درصد قابل توجهی (قریب به 40 درصد) از جوانان دچار کمبودهای جدی در سلامت روانی هستند. وجود مسائلی چون افسردگی، اضطراب، پرخاشگری، نگرش ضد اجتماعی بیانگر این وضعیت است. حدود یک سوم جوانان، گرایشی در حد متوسط به بالا به غرب، فمینیسم و جهانی شدن دارند. رضایت از نظام آموزش عالی در حد پایین تر از متوسط قرار دارد. اعتیادپذیری جوانان برحسب ویژگیهایی چون: خانواده مستبد، خانواده آسان گیر، فقدان آرامش مطلوب در خانواده بی تفاوت، بیشتر محتمل به نظر می رسد.

بررسی وضعیت تحقیقات خانواده و ازدواج در ایران / یحیی علی بابایی، زهرا تشکر 1378.

چکیده:

هدف از این پژوهش، ارزیابی موضوعی و روش مطالعات انجام شده در حوزه خانواده و ازدواج در ایران است. در این طرح تحقیقات انجام شده در حوزه خانواده و ازدواج، براساس شکل تحقیق به صوت کتاب، مجله، نشریه، طرح پژوهشی، سمینار، مقاله، مورد بررسی قرار گرفته است و سپس مراکز تحقیقاتی دانشگاهی و غیر دانشگاهی، سازمانهای اجرایی مرتبط با مسائل خانواده مورد معرفی و بررسی قرار گرفته است. و در نهایت کتب، مقالات و طرحهای پژوهشی کشور تا سال 1376 براساس موضوعات مختلف مرتبط با خانواده و ازدواج مورد ارزیابی و سرشماری قرار گرفته است که نتایج نشان می دهد 65 درصد کتب منتشر شده و 50 درصد مقالات، درباره مسائل اخلاقی و تربیتی خانواده، بوده است و مابقی در حوزه مسائل جمعیتی آماری و مسائل حقوقی بوده است. در صورتی که 65 درصد موضوعات پایان نامه های انجام شده در دهه 50 می باشند اما در دهه 60 و 70 افت چشمگیری داشته است. اما تعداد سمینارهای برگزار شده در حوزه خانواده، پس از انقلاب در مقایسه با قبل از انقلاب رشد قابل توجهی داشته است. در مجموع نزدیک به دو هزار مقاله و کتاب، و بیش از صد و ده طرح پژوهشی. بیش از دویست پایان نامه، برگزاری بیست سمینار در حوزه مطالعات خانواده ازدواج در ایران تا کنون (1376) صورت گرفته است.

تحقیقات اجتماعی زنان / فرحناز حسام، 1378

چکیده :

هدف از این پژوهش ارائه گزارش توصیفی درباره وضعیت تحقیقات اجتماعی زنان در ایران است. محقق اولین دوران توجه به مسائل زنان را از زمان مشروطیت و دوران حکومت رضا شاه می‌داند و توجه به مسائل زنان را در قالب انتشار اولین نشریات و مجلات ویژه زنان، فعالیت‌های سازمانهای اجرایی نظیر دفتر امور زنان ریاست جمهوری، شکل‌گیری تشکلهای غیر دولتی زنان نظیر انجمن زنان پژوهشگر مسلمان، انجمن زنان ایرانی، مرکز مطالعات و تحقیقات مسائل زنان، شورای فرهنگی، اجتماعی زنان، کمیسیونهای امور بانوان، مورد بررسی قرار می‌دهد. و پس از آن کتب و مقالات تألیف شده در موضوعات و سمینارهای برگزار شده مورد بررسی توصیفی قرار گرفته است.

وضعیت تحقیقات اجتماعی قشرها، طبقات و نابرابریها در ایران / یحیی علی بابایی، زهرا تشکر، 1378.

چکیده:

در این تحقیق، تولیدات علمی در حوزه نابرابری اجتماعی دسته بندی و تحلیل شده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که بیش از 56 درصد کتب در این زمینه ترجمه بوده است و بیشترین کتابها (45 درصد) در دهه 50 نگارش شده است و مقالات براساس موضوع به 4 دسته تقسیم شده است که بیشترین آنان (50 درصد) در موضوع ساختار طبقاتی تدوین شده است و پس از آن موضوع نابرابری و فقر دومین مرتبه موضوعی در مقالات می‌باشد. و در مجموع 70 پایان نامه تحصیلی در موضوع نابرابریهای اجتماعی انجام شده است. و در دهه 70 رشد قابل توجهی در این زمینه داشتیم. که در این خصوص طرحهای پژوهشی کمتری (10 طرح) انجام شده است. در بین سازمانهای تحقیقاتی، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی بیشترین سهم را در اجرای طرحهای پژوهشی و نشر کتاب داشته است.

بررسی وضعیت مطالعات انجام شده در حوزه آسیب شناسی اجتماعی در ایران / منصوره آزاد، 1378.

چکیده :

محقق با هدف ارزیابی مطالعات آسیب‌شناسی اجتماعی در ایران، ابتدا به بررسی تاریخچه رشد جامعه‌شناسی انحرافات در ایران می‌پردازد، در اینجا کتب منتشر شده از دهه 40 تا دهه 70 مورد اشاره قرار می‌گیرد و سپس موقعیت جامعه

شناسی انحرافات را با تکیه بر مسائل و انحرافات اجتماعی بررسی می‌شود وضعیت انتشار کتب و مقالات در دهه 50 نسبت به گذشته فزونی می‌گیرد. و در نیمه اول دهه 60 کاهش می‌یابد و مجدداً از سال 65 تا سال 74 رشد چشمگیری یافته است. و موضوعاتی چون بزهکاری نوجوانان و جوانان، اعتیاد، طلاق، خودکشی از مهم‌ترین موضوعاتی هستند که بیشترین حجم تحقیقات و مقالات را به خود اختصاص داده‌اند. و در نهایت سمینارها و مجلات تخصصی در حوزه انحرافات بررسی می‌شود. و این حوزه از مطالعات با حوزه‌هایی چون جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی حقوقی همپوشی دارد.

فرا تحلیل صوری مطالعات انجام شده در حوزه حقوق زنان / فرشته اعرابی، دانشگاه تربیت مدرس. 1383، مجموع مقالات زن و پژوهش:

چکیده:

در این تحقیق 25 تحقیق انجام شده در حوزه مطالعات حقوقی زنان در سالهای 80 تا 83 مورد تحلیل قرار گرفته است. روش تحقیق، فرا تحلیل و تکنیک آن تحلیل ثانویه می‌باشد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که 87 درصد طرح‌ها، مسأله را به گونه‌ای توصیفی بررسی کرده‌اند. 96 درصد این تحقیقات از روش مطالعه اسنادی استفاده کرده‌اند. نتایج به دست آمده از این تحقیقات از منظر داوران (45 دانشجوی دکتری) نتایجی انتزاعی، با بیان ضعیف ارزیابی شده است و براساس موضوع مورد بررسی این تحقیقات را می‌توان در 4 دسته: تعریف و توصیف ابعاد موضوع، بررسی جایگاه موضوع در قوانین موضوعه، تاریخ تحول موضوع و مسایل مرتبط با موضوع تقسیم کرد. در این تحقیقات سؤال از تبیین و چرایی وضعیت قوانین و حقوق زنان نشده است.

میری آشتیانی (1382) در مطالعه‌ای اسنادی تحت عنوان «مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی مسائل اجتماعی در ایران» چالشهای اجتماعی ایران در حال حاضر و دهه‌های آتی مورد بررسی قرار داده است. او در این مطالعه با استفاده از داده‌های ثانویه، بحرانهای اجتماعی کشور را آسیب‌شناسی کرده است. هدف اساسی تحقیق، شناسایی، بررسی و پیش‌بینی بحرانها یا چالشهای دهه سوم انقلاب عنوان شده است. او 9 بحران اجتماعی (بحران جمعیت، فقر و نابرابری اجتماعی، بیکاری، مهاجرت فرار مغزها، انحرافات اجتماعی نظیر طلاق و اعتیاد، بحران نظام آموزشی، بحران هویت و بحران محیط زیست) را با استفاده از داده‌های ثانویه (آمار و سرشماری جمعیتی و ...) مورد تحلیل قرار داده است. و در پایان به این نتیجه می‌رسد که جامعه ما به دلیل قرار داشتن در حالت گذار از سنت به مدرنیته یک تأخر ساختاری را تجربه کرده است که این تأخر در دراز مدت ساختارهای کلی جامعه را آسیب‌پذیر می‌کند و در پی آن مسائل و بحرانهای اجتماعی رخ می‌نماید.

نقد و بررسی برخی تحقیقات انجام شده:

تحقیق انجام شده توسط علی بابایی و تشکر (1378) به لحاظ بررسی توصیفی تنوع تحقیقات، مطالعات و مراکز درگیر در مسائل خانواده و ازدواج پژوهشی در خور توجه است و می‌تواند به عنوان مرجعی مناسب جهت راهنمایی‌های تحقیقات آینده مورد استفاده قرار گیرد و نکته جالب توجه در این تحقیق این است که در حد امکان مقایسه‌ای بین تحقیقات انجام شده در دهه‌های مختلف سال‌های قبل از انقلاب و بعد از انقلاب صورت گرفته است. از آنجائی که این تحقیق بررسی جامعه شناختی تحقیقات انجام شده در حوزه خانواده می‌باشد نیاز به این امر داشت که این بررسی به طور عمیق تری صورت گیرد اینک تحقیقات انجام شده براساس چهارچوب تئوریک، روش تحقیق و فرضیات و تحلیل نتایج صورت گرفته مورد ارزیابی قرار گیرد و نقاط ضعف و قوت روش شناختی و تحلیلی تحقیقات با هم مقایسه شود. در پژوهش انجام شده توسط حسام (1376) در موضوع مطالعات زنان، صرفاً گزارش توصیفی ارائه شده است. و طرحهای پژوهشی انجام شده در حوزه زنان صرفاً فهرست برداری شده است و هیچ گونه تحلیل و مقایسه‌ای از تنوع تحقیقات و مقالات تدوین شده صورت نگرفته است. و همانطور که در ابتدای تحقیق، ادعای بررسی نقاط ضعف و قوت طرحهای پژوهشی شده است این امر به هیچ وجه انجام نشده است. لازم بود ضمن مقایسه، ارزیابی نظری و روش شناختی به همراه تکنیکها و فرضیات به کار گرفته شده انجام شده باشد. که در تحقیق دوم علی بابایی و تشکر (1378) و آزاد (1378) نیز این نقایص روش شناختی و تحلیلی وجود دارد و در نهایت این که تحقیقات و پایان نامه‌های مورد بررسی به دانشگاه‌های شهر تهران محدود شده است در حالی که موارد مذکور در سایر دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی چون آموزش و پرورش و جهاد دانشگاهی در شهرستانها مورد بررسی قرار نگرفته است. چرا که اصلاً بحثی از نمونه‌گیری از مطالعات نیز به میان نیامده است.

در پژوهش انجام شده توسط اعرابی (1383) در حوزه مطالعات حقوق زنان، صرفاً توصیفی موضوعی از 25 تحقیق انجام شده صورت گرفته است و نتایج آنها به صورت چند سوال کلی از منظر دانشجویان دکتری ارزیابی شده است و هیچ نوع مقایسه و ترکیبی از نتایج تحقیقات انجام شده صورت نگرفته است. و تحقیق در حد جمع و مقوله‌بندی نتایج تحقیقات گذشته باقی مانده است.

در پژوهش انجام شده توسط میری آشتیانی (1382)، عنوان تحقیق مقدمه‌ای بر آسیب شناسی مسائل اجتماعی در ایران می‌باشد در بیان مسأله شناخت، پیش بینی چالشهای اجتماعی و عوامل و پیامدهای بروز آنها مد نظر بوده است. در حالی که هدف اساسی تحقیق توصیف، بررسی و پیش بینی بحرانهای دهه سوم انقلاب عنوان گردیده است. سوالات تحقیق با محتوای بیان مسأله تناسب کامل دارد اما با عنوان تحقیق و هدف اساسی تحقیق تناسب کامل

ندارد. در این رابطه ضرورت دارد سؤالات، اهداف و بیان مسأله طرح، عنوان تحقیق را به طور جامع و مانع بیوشاند که در این تحقیق این قاعده رعایت نشده است. نکته دوم این که چهارچوب نظر منسجمی جهت تبیین نظری و آسیب شناسی بحرانهای اجتماعی به کار گرفته نشده است و صرفاً به چهار چوب مفهومی آن هم در حد پراکنده و ناقص اکتفا شده است. این نقص تئوریک موجب شده بین آنها احساس پیوند نکند، که این نقص تأثیر خود را در نتیجه‌گیری محقق در پایان طرح نشان می‌دهد.

نکته سوم این که یکی از تکنیک‌های مورد استفاده محقق تکنیک تحلیل ثانویه آمار و سرشماری‌ها بوده است که در مبحث روش تحقیق، فقط ابزار فیش برداری یاد شده است. چهارم این که به مطالب و آمارهای بیان شده در روزنامه به طور مستقیم مستند شده است و آنها را به طور مستقیم بدون تجزیه و تحلیل نظری در ارجاع به نتایج تحقیقات انجام شده است. مورد استفاده قرار داده است.

پنجم اینکه، مطالعات و تحقیقات انجام شده در گذشته مورد اشاره و بررسی قرار نگرفته است و این ضعف جدی است. ششم این که در تعریف مفاهیم تفکیکی بین نوع متغیرها انجام نشده است و صرفاً تعاریف مفهومی از متغیرهای تحقیق ارائه شده است. و نهایتاً این که در نگارش منابع و مأخذ اصول و قواعد جدید علمی رعایت نشده است.

فصل سوم

روش پژوهش

فصل سوم: روش تحقیق

نوع تحقیق، مطالعه اسنادی از نوع تحلیل محتوای متون است. روش تحقیق روش فراتحلیل (meta-analysis) است. تکنیک جمع آوری اطلاعات براساس طرح پرسشنامه معکوس است. که شامل سئوالهای ارزیابی می باشد. "هدف در روش فراتحلیل نشان دادن شیوه تفکر در ترکیب پژوهشها با استفاده از روشهای آماری است، عبارت دیگر فراتحلیل روشی است که به کمک آن می توان تفاوت‌های موجود در پژوهشهای انجام شده را استخراج کرد و دستیابی به نتایج کلی و کاربردی از آن بهره جست." (دلاور، 1380: 286) این روش جهت تجزیه و تحلیل و خلاصه کردن نتایج مطالعات گذشته بکار می رود. (Singleton et al 1999: 413)

فراتحلیل شامل دو فرایند تجزیه و ترکیب است. "در فراتحلیل ابتدا اطلاعات از منابع اولیه استخراج، سپس بایکدیگر ترکیب می شوند و سرانجام یک کل جدید حاصل می شود (دلاور، 1380: 287)

در این مطالعه، تحقیقات انجام شده در حوزه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان، مورد بررسی قرار می گیرد و داده های مورد نیاز در دسته بندیهای موضوعی، نظری و روش شناسی ارائه خواهد شد و سپس مورد تحلیل و مقایسه قرار خواهند گرفت.

لزم به ذکر است مولفه های پرسشنامه معکوس براساس محورهای گزینش آثار برتر جامعه شناسی در چهار زمینه کتاب، مقاله، پایان نامه و گزارش طرح پژوهشی مندرج در خبرنامه انجمن جامعه شناسی ایران (شماره 5، زمستان 1381، ص 21) تدوین گردیده است. که اطلاعات خلاصه شده ای از طرحها برحسب مولفه های پرسشنامه استخراج گردید و سپس این اطلاعات جهت ارزیابی روشی و تئوریک به چهار داور که دارای سابقه پژوهشی (حداقل 10 سال) و عضو هیات علمی دانشگاه بودند داده شد. و آنها طرحها را براساس پرسشنامه مذکور ارزیابی نمودند.

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری طرح، شامل کلیه طرحهای پژوهشی و پایان نامه های تحصیلات تکمیلی در حوزه مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان در ایران در یک دهه اخیر، است. در اینجا توجه به زمان و هزینه در نظر گرفته شده برای اجرای طرح (6 ماه)، تعداد $n=40$ پروژه تحقیقاتی به عنوان حجم نمونه مورد تحلیل قرار گرفته است. شیوه انتخاب نمونه های مورد مطالعه براساس معیارهای چون: زمان اجرای طرح (سالهای 1370-1384)، جامعه شناختی بودن موضوع تحقیق، مقطع تحصیلی پایان نامه (کارشناسی ارشد و دکتری) و روش تحقیق به کار گرفته شده (عمدتاً روش پیمایشی) صورت گرفته است.

روائی (validity) و پایایی (Reliability) ابزار تحقیق:

شیوه‌های آزمون پایایی منابع مورد استفاده در فرا تحلیل:

1 - پایایی شناسایی: دو یا چند فرا تحلیل گر در انتخاب پژوهش‌هایی توافق دارند برای تعیین میزان پایایی شناسایی نسبت توافق محاسبه می‌شود.

2 - پایایی کد گذاری: برابر است با نسبت توافق دو داور در مورد استفاده از اعداد خاصی برای کدگذاری.

3 - پایایی سطوح معنادار و اندازه اثر: عبارتست از میزان توافق در قضاوت و محاسبات اندازه اثر،

در بین دو فرا تحلیل گر که دارای تجارب تقریباً یکسانی هستند (دلاور، 1380: 289).

بنظرمی رسدمبحث پایایی درفراتحلیل چندان قابل طرح نباشدچراکه شاخصهای موردسنجش اینگونه مطالعات آنچنان کمیت پذیرنیستند، ازآنجائی که برداشت های ذهنی محققان درهنگام طبقه بندی تاثیرمی گذارده منظورحذف این تاثیر(تامین پایایی)مجددا توسط محققان دیگرطبقه بندی صورت گیرد.(رفیع پور، 1382)

درخصوص سنجش پایایی شناسائی طرحهای انتخاب شده ازشاخص نسبت توافق داوران

درسازمان ملی جوانان پیرامون مهمترین مسائل مبتلابه جوانان استفاده شده است. در رابطه با پایایی

کدگذاری نیز گزینه های جواب انتخاب شده برای سوالات از توافق داوران درگزارش خبرنامه انجمن جامعه

شناسی استفاده شده است. اما درخصوص پایایی سطوح معنادار و اندازه اثر بطور کلی طرحهای موردبررسی از

این منظر مقایسه و تحلیل نشده اند. (بدلیل فقدان فرضیه های مشترک در طرحها باموضوعات متنوع)

جهت تامین روائی ابزار از روش توافق داوران استفاده شده است (که در صفحه قبل به نقل

ازخبرنامه انجمن جامعه شناسی آورده شده است).

در مجموع می توان شیوه انجام طرح را به صورت زیر بیان کرد:

پس از انتخاب نمونه های مورد مطالعه برحسب معیارهای ذکر شده، ابتدا برحسب موضوعات

تفکیک شده سپس برحسب چهارچوب نظری و نیزنوع روش شناسی بکارگرفته شده تفکیک صورت می

گیرد. و در طبقه بندی روش شناسی، پژوهشهای مورد مطالعه به تفکیک روش، تکنیکهای جمع آوری داده

ها، تکنیکهای نمونه گیری، جامعه آماری و نوع فرضیات (توصیفی/تبیینی - تک

متغیری/چندمتغیری) توصیف می شوند.

سپس طرحها براساس ابعاد انتخاب موضوع، چهارچوب نظری تحقیق، روش شناسی تحقیق، نتایج تحقیق، راهکارها و پیشنهادات و تدوین گزارش تحقیق ارائه شده از منظر داوران (تعداد 4 نفر صاحب نظر در حوزه تحقیقات علوم اجتماعی) مورد ارزیابی قرار گرفته است. شرح این ابعاد و شاخصهای آن در جدول صفحه بعد ارائه شده است:

ابعاد	شاخصها	شماره گویه در پرسشنامه
انتخاب موضوع	ارتباط با مساله جوانان، نحوه طرح مسأله، بیان ضرورت و اهمیت بررسی مسأله، بیان اهداف تحقیق	1-5
چهارچوب نظری تحقیق	نحوه استفاده از منابع نظری و تحقیقات پیشین، تناسب فرضیات با اهداف تحقیق، آزمون پذیری فرضیات، تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرها	6-15
روش شناسی تحقیق	تناسب روش با موضوع تحقیق، معرفی کامل روش، تناسب ابزارهای گردآوری داده ها با موضوع، نحوه نمونه گیری و تعیین حجم نمونه، روایی و پایایی ابزار تحقیق، تناسب آزمونهای آماری انتخاب شده با سطح سنجش متغیرها برای تجزیه و تحلیل دادهها	16-25
نتایج تحقیق	تناسب نتایج با اهداف و فرضیات تحقیق، تفسیر نتایج،	26-27
راهکارها و پیشنهادات	ارتباط با نتایج، کاربردی بودن نتایج، ارتباط با تغییر در ذهنیت افراد و برنامه ریزی سازمانهای مرتبط	28-33
تدوین گزارش تحقیق	رعایت اصول و قواعد علمی در تدوین فصول، چکیده و ارجاع به منابع	34-36

بطور کلی تحقیقات انجام شده در حوزه جوانان رامی توان بصورت ذیل طبقه بندی کرد:

الف) پیمایشهای ملی در حوزه جوانان نظیر پیمایش ملی جوانان ایران (سازمان ملی جوانان 1382)، بررسی

وضعیت و نگرش جوانان ایران، گزارش ملی جوانان با تاکید بر شاخصهای فرهنگی و...

ب) گزارشها و تحقیقات سازمانها و ارگانهای مرتبط نظیر مرکز پژوهشهای مجلس، نهاد ریاست جمهوری و...

پ) طرحهای پژوهشی و پایان نامه های مقاطع تحصیلات تکمیلی.

سازمان ملی جوانان با بررسی و مطالعه مسائل مطرح در حوزه جوانان در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی و با عنایت به ویژگی‌های خاص جامعه ایران، چالش‌های چهارده گانه زیر را به عنوان محورهای اصلی مطالعات و تحقیقات خود قرار داده است:

- 1 - هویت دینی و ملی
- 2 - حقوق و مشارکت اجتماعی
- 3 - اشتغال و بیکاری
- 4 - اوقات فراغت
- 5 - بهداشت و سلامت
- 6 - آموزش
- 7 - آسیب‌های اجتماعی
- 8 - ازدواج و طلاق
- 9 - مهاجرت
- 10 - مسکن
- 11 - رسانه‌ها، فناوری اطلاعات و جهانی شدن
- 12 - زنان و دختران جوان
- 13 - نظام وظیفه
- 14 - گروه‌های خاص جوانان.

به تاسی از محورهای مطالعات سازمان ملی جوانان و بررسی فراوانی تحقیقات انجام شده در حوزه جوانان از طریق مطالعه عناوین پژوهش‌های مدارک علمی ایران و دیگر سایت‌های مرتبط و مصاحبه با صاحب‌نظران در حوزه مطالعات جوانان موضوعات ذیل به عنوان محورهای انتخاب طرح‌ها و پایان‌نامه‌های مورد بررسی در این تحقیق در نظر گرفته می‌شود:

-مسائل اجتماعی

- اشتغال و بیکاری
- ازدواج و طلاق
- آسیب‌های اجتماعی (اعتیاد، فرار از منزل،
- اوقات فراغت
- گروه‌های مرجع
- استفاده از رسانه‌های جدید (اینترنت، ماهواره و...)

-مسائل فرهنگی

- هویت ملی و دینی
- نظام ارزشی جوانان (ارزش‌های عام آزادی، عدالت و ارزش‌های دینی و ملی)
- مواجهه با فرهنگ غرب
- شکاف نسلی
- رفتارهای فرهنگی (استفاده از کالاهای فرهنگی کتاب، موسیقی و...)

فصل چهارم

نتایج پژوهش

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سوالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
1	علل گرایش جوانان به خرده فرهنگ‌های مذهبی و ضد فرهنگ‌ها	پایان نامه ارشد	<ul style="list-style-type: none"> _ شناخت خرده فرهنگ‌های مذهبی _ شناخت ضد فرهنگ های جوانان _ علل مؤثر در شکل‌گیری خرده فرهنگها _ تبیین تعلق جوانان به خرده فرهنگها _ بررسی نتایج تعلق جوانان به خرده فرهنگها 	<ul style="list-style-type: none"> - بین طبقه اجتماعی و گرایش به خرده فرهنگ 	گرایش به خرده فرهنگ	طبقه اجتماعی سبک زندگی	پیمایشی پرسشنامه	جوانان 22 - 15 ساله ساکن تهران 200 نفر	تصادفی ساده

راهکارها و پیشنهادات:

- _ ایجاد ارتباط صحیح و مناسب با جوانان
- _ فراهم سازی شرایط مساعد برای جوانان در جهت دسترسی جوانان به فرهنگهای دیگر
- _ توجه به تربیت اخلاقی و معنوی جوانان
- _ ایجاد تحولات بنیادی در نهاد خانواده
- _ ارتقاء کیفیت برنامه‌های رسانه‌های جمعی
- _ شناخت صحیح دنیای جوانی
- _ انجام تحقیقات همه جانبه در امور جوانان

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
1	شناخت خرده فرهنگ جوانان و کارکردهای مناسب آن	طرح پژوهشی	_ شناخت عناصر سه گانه ارزشها و باورها و هنجارها در بین جوانان _ تجزیه و تحلیل کارکرد این عناصر	ندارد	خرده فرهنگ جوانان	ندارد	پیمایش پرسشنامه	شهروندان بالای 15 سال تهران، مشهد، تبریز و شیراز 2158	نمونه گیری خوشه‌ای

راهکارها و پیشنهادات:

- _ تدارک برنامه‌های جذاب و متناسب با روحیات جوانان
- _ تحول ساختاری در نظام آموزشی
- _ آگاهی بخشیدن به خانواده‌ها در خصوص نیازهای جوانان
- _ کاهش نگرشهای تعصب آمیز و غلط نسبت به جوانان
- _ پذیرش ویژگی‌ها و شرایط جوانان توسط برنامه‌ریزان
- توجه به خرده فرهنگ‌های خاص جوانان

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
1	بررسی علل بیکاری از دیدگاه مدیران اجرایی و افراد بیکار در سال 75	طرح پژوهشی	- شناخت علل بیکاری - ارائه رهنمودهای لازم	- عوامل بروز بیکاری کدامند؟ - بین سطح تخصص و بیکاری چه رابطه‌ای وجود دارد؟ - بین نظام آموزشی و بیکاری چه رابطه‌ای وجود دارد؟ - بین مهاجرت روستائیان و بیکاری چه رابطه‌ای وجود دارد؟	بیکاری	سطح تخصص نظام آموزشی مهاجرت	پیمایش پرسشنامه	مدیران دستگاههای اجرایی و افراد بیکار 226 نفر	تصادفی ساده

راهکارها و پیشنهادات:

- گسترش مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای
- ایجاد پویایی در روند تولید
- توجه مسئولین در اجرای طرحهای اشتغال‌زا
- تدوین سیاستهای تولیدی متناسب بامنابع طبیعی و انسانی
- جلب مشارکتهای مردمی در سرمایه‌گذاری تعاونی
- گسترش و رونق صنایع دستی منطقه‌ای
- تقویت مراکز خدمات مولد روستایی
- بهره برداری مناسب از منابع طبیعی

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
1	بررسی ویژگیهای فردی و اجتماعی طلاق در شهر تهران	پژوهشی	نشاخت ویژگیهای فردی و اجتماعی طلاق	----- -	وقوع طلاق	شـرابط اجتماعی ویژگیهای فردی	پیمایش پرسشنامه	کلیه مراجعه کنندگان به دفاتر مشاوره 100 نفر	تصادفی

راهکارها و پیشنهادات:

- پیشگیری قبل از ازدواج
- پیشگیری بعد از ازدواج
- از بین بردن مشکلات اجتماعی زوجین

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سوالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
5	بررسی نگرش دانشجویان به رفتارهای دینی	پژوهشی	توصیف شناختی - تحلیلی از نگرش دینی دانشجویان نسبت به رفتارهای دینی	- وضعیت رفتارهای دینی دانشجویان چگونه است؟ - نگرش دانشجویان به رفتارهای دینی چگونه است؟ - چه رابطه‌ای بین نگرش و رفتارهای دینی دانشجویان وجود دارد؟	نگرش به رفتارهای دینی	- برداشته‌های دینی - عواطف دینی - ویژگی‌های فردی (سن، جنس و ...) - ویژگی‌های تحصیلی - ویژگی‌های خانوادگی	پیمایش پرسشنامه	دانشجویان دانشگاه‌های تهران 1245 نفر	نمونه‌گیری تصادفی ساده طبقه‌ای و خوشه‌ای

راهکارها

- انجام مطالعات دینی در جهت دستیابی به برنامه‌ریزی فعالیت‌های تبلیغی در بین دانشجویان
- ترویج فلسفه انجام رفتارهای دینی مبنی بر احساس تکلیف الهی
- فراهم سازی زمینه رشد درک دینی دانشجویان
- انجام مطالعات جداگانه در خصوص ابعاد مناسکی و اخلاقی رفتارهای دینی دانشجویان
- پژوهش در ارزشهای دینی دانشجویان

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
6	جوانان و نگاه به آینده	طرح پژوهشی	ندارد	-رضایت جوانان از زندگی چقدر است؟ -اهداف آینده آنان چیست؟ -امیدآوری شان به برآورده شدن انتظاراتشان چقدر است؟ -چه ارزیابی از آینده کشور دارند؟	نگاه به آینده	ندارد	پیمایش پرسشنامه	جوانان 15 تا 29 ساله 10 استان کشور 6687 نفر	تصادفی ساده

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
7	بررسی وضعیت اعتیاد به مواد مخدر در بین جوانان	طرح پژوهشی	-شناخت وضعیت اعتیاد جوانان -دستیابی به وضعیت جامه از حیث مواد مخدر	-وضعیت اعتیاد جوانان چگونه است؟ -وضعیت جامه از حیث مواد مخدر چگونه است؟	اعتیاد جوانان	ندارد	اسنادی فیش برداری	جوانان 15 تا 29 ساله -----	ندارد

راهکارها و پیشنهادات:

- مقابله با عرضه مواد مخدر
- تشکیل پلیس ویژه مبارزه با مواد مخدر
- جلب حمایت کشورهای اروپایی
- جلب حمایت مجامع بین المللی در کنترل مواد مخدر
- نقد استراتژیهای جاری در مبارزه با مواد مخدر
- بکارگیری مجازات سنگین و فوری برای قاچاقچیان
- اتخاذ یک رویکرد اجتماعی و فرهنگی مبارزه با اعتیاد
- ایجاد اشتغال
- ایجاد یک مرکز اطلاع رسانی در خصوص عرضه و تقاضای مواد مخدر
- عضویت سازمان ملی جوانان در کمیته کاهش تقاضای مواد مخدر
- اشاعه فرهنگ مشاوره بین افراد جامعه از طریق رسانه‌های جمعی

- جذب افراد حاشیه‌ای
- تأکید بر اصول و مبانی پیشگیری از اعتیاد در مدارس
- فعال کردن سازمانهای غیر دولتی
- کاهش مشلکات جنسی از طریق ازدواج
- گسترش احساس عدالت در جامعه
- جلوگیری از ازدواجهای ناخواسته
- تقویت اعتقادات دینی از طریق شیوه‌های نوین
- فراهم سازی امکانات مشارکت برای جوانان
- افزایش سطح آگاهی والدین از نیازهای فرزندان
- تجدید نظر در سیاستهای مراکز بازپروری و تقویت این مراکز
- عدم مبارزه قهری با معتادان
- تصویب قوانین حمایتی از معتادان
- جداسازی معتادان زندانی از سایر زندانیان

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
8	بررسی نحوه گذران اوقات فراغت در بین دانش آموزان متوسطه دختر	پایان نامه ارشد	- بررسی نحوه گذران اوقات فراغت - بررسی تأثیر گذران اوقات فراغت بر شکل گیری شخصیت فرهنگی دانش آموزان دختر	- چگونه دانش آموزان اوقات فراغت خود را سپری می‌کنند؟ - تیپهای شخصیتی حاصل از گذران اوقات فراغت کدامند؟ - بین اوقات فراغت موجود و اوقات فراغت آرمانی دانش آموزان چه رابطه‌ای وجود دارد؟	نحوه گذران اوقات فراغت	ندارد	اسنادی و میدانی مشاهده و مصاحبه	دانش آموزان دختر متوسطه شهر تهران 42 نفر	اتفاقی

راهکارها و پیشنهادات:

- استفاده از حضور مردم شناسان در عرصه‌های تحقیقاتی
- انجام پژوهشهای تطبیقی به منظور ارائه راه‌حلهای مناسب برای هر خرده فرهنگ
- ارتقاء آگاهی خانواده‌ها از طریق آموزش آنان در زمینه اوقات فراغت فرزندان
- استفاده از مطالب علمی در کتب درسی درباره گذران اوقات فراغت
- افزایش مراکز فراغتی نظیر کتابخانه‌ها، مراکز تفریحی و ...

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
9	بررسی هویت قومی و رابطه آن با هویت ملی در بین شهروندان بالای 18 سال	طرح پژوهشی	-شناخت هویت قومی در بین شهروندان -شناخت ابعاد هویت ملی در بین شهروندان -شناخت رابطه بین هویت قومی و ملی	-بین هویت قومی و ملی چه رابطه‌ای وجود دارد؟ -رابطه درون قومی و بین قومی باعث انسجام ملی می‌شود. -انحصار منابع جامعه‌ای موجب انسجام ملی می‌شود. -احساس بی عدالتی قومی موجب تضاد اجتماعی می‌شود. -جمع گرایی گروهی روابط درون قومی را تقویت می‌کند. -فردگرایی نهادینه شده روابط بین قومی را تقویت می‌کند. -آشنایی بین فرهنگی روابط قومی را تسهیل می‌سازد.	هویت قومی هویت ملی	-----	پیمایش پرسشنامه	افراد بالای 18 سال، 4000 نفر	تصادفی ساده

- راهکارها و پیشنهادات: ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
10	اشتغال زن و نقش آن در تغییرات اقتصادی و فرهنگی خانواده	طرح پژوهشی	-بررسی مسائل مربوط به اشتغال زنان -بررسی تأثیر اشتغال زنان بر تغییر در موقعیت اقتصادی و فرهنگی خانواده	-اشتغال زنان موجب تغییر در اقتصاد خانواده می‌شود. -اشتغال زنان موجب دموکراتیزه شدن روابط داخلی خانواده می‌شود. -اشتغال زنان موجب ناسازگاری میان زن و شوهر می‌شود. -اشتغال زنان موجب کاهش تعداد فرزندان می‌شود. -اشتغال زنان باعث توجه بیشتر به برنامه‌ریزی اوقات فراغت می‌شود	اشتغال زن	تغییرات اقتصادی - فرهنگی خانواده	پیمایش پرسشنامه	زنان کارمند شاغل در شهر تهران، 2630	تصادفی ساده

راهکارها و پیشنهادات:

- تلاش در جهت ارتقای سطح تحصیلات زنان
- تأکید و تقویت نگرش مطلوب به اشتغال زن
- لزوم توجه به مشاغل اداری در اشتغال زنان
- ترویج فرهنگ مثبت کارمرد در خانه جهت کاهش مسئولیت های زنان در خانه
- تشویق زنان به شاغل شدن
- افزایش امکانات تفریحی – ورزشی برای کارمندان زن

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سوالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
11	بررسی تغییرات اوقات فراغت در خانواده‌های طی سه نسل	پایان نامه ارشد	-شناخت الگوی دگرگونی اوقات فراغت -شناخت جایگاه اوقات فراغت در ساختار خانواده -شناخت متغیرهای مؤثر در گذراندن اوقات فراغت	-گذران اوقات فراغت در خانواده‌های تهران چگونه است؟ -تغییرات الگوی اوقات فراغت طی سه نسل چگونه بوده است؟ -ویژگیهای فردی (سن و جنس و ...) چه تأثیری در گذران اوقات فراغت دارد؟	گذران اوقات فراغت	محل تولد، جنس، سن، سواد، شغل، درآمد	پیمایش پرسشنامه و مصاحبه	کلیه خانوارهای تهران 383 خانوار	خوشه‌ای چند مرحله‌ای و سیستماتیک

راهکارها و پیشنهادات:

- آموزش گذران صحیح اوقات فراغت از طریق رسانه‌های جمعی
- افزایش امکانات اوقات فراغت
- آموزش فرهنگ مطلوب اوقات فراغت در کتب درسی
- تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در حوزه اوقات فراغت

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
12	اوقات فراغت و سبک زندگی جوانان	طرح پژوهشی	شناخت نگرشها و باورهای جوانان در خصوص مسائل اجتماعی	ندارد	اوقات فراغت و سبک زندگی	ندارد	پیمایش پرسشنامه	جوانان 15 تا 29 ساله - 15650 نفر	خوشه‌ای دو مرحله‌ای

راهکارها و پیشنهادات:

- انجام تحقیقات مستمر در زمینه اوقات فراغت
- ایجاد انسجام کارکردی در مدیریت فعالیتهای اوقات فراغت در سازمانهای مرتبط
- فراهم سازی امکانات برابر برای همه اقشار به ویژه شاغلان

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سوالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
13	بررسی توصیفی کودکان خیابانی و عوامل مؤثر بر آن	طرح پژوهشی	-ارائه یک شیوه معتبر برای توصیف کودکان خیابانی -شناسایی عوامل مؤثر بر خیابانی شدن کودکان	-چگونه باید کودکان خیابانی را شمارش کرد؟ -چه عواملی بر خیابانی شدن کودکان مؤثر است؟	خیابانی شدن کودکان	-تعداد اعضای خانواده -شغل والدین -تحصیلات والدین -وضعیت تحصیلی -سابقه کار -قومیت	پیمایش ندارد	کلیه کودکان خیابانی شهرهای بزرگ -----	خوشه‌ای دو مرحله‌ای - تصادفی ساده

راهکارها و پیشنهادات:
- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
14	صورتبندی هویت جدید و تغییر نگرش زنان نسبت به احکام رساله‌ای	پایان نامه	ندارد	- آیا زنان دچار تحول شده‌اند؟ - آیا خود تعریفی زنانی اهمیت‌ی دیگر از ماهیت سنتی خود پیدا کرده است؟ - آیا هویت دینی جدید در حال شکل‌گیری است؟ - عوامل مؤثر بر نگرش به احکام رساله‌ای کدامند؟ چه تغییراتی در این منابع معرفتی در حال شکل‌گیری است؟	نگرش به احکام رساله‌ای	- ویژگی‌های فردی - ایمان دینی - خود-تعریف (هویت)	پیمایش پرسشنامه	کلیه دانشجویان دختر دانشگاه‌های تهران 351 نفر	غیر سیستماتیک

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
15	بررسی اثر جمعیتی نسل جوان بر نرخ اشتغال و بیکاری در ایران	طرح پژوهشی	- بررسی اثر جمعیت نسل جوان بر نرخ اشتغال و بیکاری - محاسبه شاخصهای اشتغال و بیکاری جوانان - بررسی رابطه بین تغییرات جمعیتی و تغییرات اشتغال جوانان	- آیا بین سهم جمعیتی نسل جوان و نرخ بیکاری جوانان رابطه مستقیم وجود دارد؟ - آیا بین سهم جمعیتی نسل جوان و نسبت فعالان دارای تحصیلات عالی رابطه مستقیم وجود دارد؟ - آیا بین نسبت فعالان دارای تحصیلات عالی در جمعیت فعال و نرخ بیکاری رابطه مستقیم وجود دارد؟ - آیا بین استانها از نظر نرخ بیکاری تفاوت معناداری وجود دارد؟	اشتغال و بیکاری	جمعیت	اسنادی فیش برداری	تمامی جوانان کشور ----- ---	تمام شماری شده است

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
16	بررسی عوامل جامعه شناختی طلاق	طرح پژوهشی	شناخت عوامل جامعه شناختی طلاق	عوامل جامعه شناختی طلاق در شهر تهران کدامند؟	طلاق	-درآمد خانواده -میزان تحصیلات -پایگاه اقتصادی - اجتماعی -تحرك تحصیلی -مهاجرت -تعلق به شبکه خویشاوندی -نحوه همسرگزینی -روحیه مرد سالاری -اعتیاد به مواد مخدر -محکومیت قضایی	پیمایش پرسشنامه	مراجعه کنندگان به شعبات 2 و 6 دادگستری تهران ، 183 نفر	ندارد

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
17	مقایسه خصوصیات شخصیتی جوانان معتاد و جوانان عادی	طرح پژوهشی	-مقایسه خصوصیات شخصیتی جوانان معتاد و جوانان عادی در گروه سنی 20 - 15 سال -شناخت به خانواده‌ها برای بهینه سازی روابط خانوادگی و رفتارهای مناسب در قبال جوانان	-میزان جامعه رنجوری جوانان معتاد در مقایسه با جوانان عادی بیشتر است. -میزان افسردگی جوانان معتاد در مقایسه با جوانان عادی بیشتر است. -میزان خستگی روانی، هیستیری، خصوصیات اسکیزوفرنی و پارانوئیدی در جوانان معتاد و جوانان عادی متفاوت است.	اعتیاد به مواد مخدر	صفات شخصیتی	پیمایشی پرسشنامه مینه سوتا	کل جوانان معتاد در گروه سنی 20 - 15 ساله استان تهران - 60 نفر	تصادفی ساده

راهکارها و پیشنهادات:

- اجرای برنامه‌های آموزشی جذاب مبنی بر یافته‌های علمی و عملی
- اجرای برنامه‌های آموزشی پیشگیری از اعتیاد
- هماهنگی جامع بین دستگاههای مبارزه با مواد مخدر در جهت پرهیز از موازی کاری
- بکارگیری روشهای مختلف علمی در محیط کار

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سوالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
18	مطالعه نحوه گذران اوقات فراغت زنان، دختران و زنان مسن در تهران	طرح پژوهشی	-شناخت وضع اوقات فراغت -شناخت تگنانها و نیازها -ارائه راهکارهای علمی مطلوب جهت تأثیرگذاری -مطالعه عوامل مؤثر بر نحوه گذران اوقات فراغت -توصیف نگرش پاسخگویان به نحوه مطلوب گذران اوقات فراغت	-پاسخگویان چقدر اوقات فراغت دارند؟ -پاسخگویان چه امکاناتی برای اوقات فراغت دارند؟ -نحوه مطلوب گذران اوقات فراغت چگونه است؟	نحوه گذران اوقات فراغت	-میزان استفاده از امکانات فرهنگی -طبقه اجتماعی -میزان ساعات اوقات فراغت	پیمایش پرسشنامه	تمام زنان، دختران و زنان مسن شهر تهران، 400 نفر	خوشه‌ای و تصادفی

راهکارها و پیشنهادات:

- توجه به شرایط سنی و دوره زندگی افراد در گذران اوقات فراغت
- برنامه سازی در خصوص تقویت اراده افراد در اجرای بهتر نقش در اوقات فراغت
- تأسیس انجمنهای محلات شهری زنان
- فراهم کردن فضاهای ورزشی برای دختران
- نظرخواهی از زنان برای استفاده بهینه از فضاهای تفریحی
- امکان عضویت بیشتر زنان در کتابخانه‌ها
- تشکیل کمیته‌ای در کمیسیون امور بانوان برای بررسی نیازها و اطلاع رسانی
- پخش برنامه‌های ویژه برای زنان خانه دار در برنامه‌های صبح رادیویی

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
19	تأثیر فضای سایبرنتیک بر هویت اجتماعی	پایان نامه	-شناخت فضای سایبرنتیک -ارائه تصویری جامعه از هویت -ارائه پاسخی برای تأثیر ارتباطات کامپیوتری بر هویت اجتماعی	-آیا تجربه فضای سایبرنتیک بر هویت خانوادگی اثر می‌گذارد؟ -آیا تجربه فضای سایبرنتیک بر هویت ملی فرد اثر می‌گذارد؟ -آیا فضای سایبرنتیک بر هویت اجتماعی تأثیر دارد؟	هویت اجتماعی	-تجربه فضای سایبرنتیک -اقامت یا مسافرت به خارج از کشور -ویژگیهای فردی -ویژگیهای خانوادگی	شبه آزمایشی پرسشنامه	دانشجویان دانشگاه تهران - 365 نفر	روش سهمیه‌ای

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
20	تأثیر اعتیاد بر کارکردهای خانواده	طرح پژوهشی	-شناخت تأثیر اعتیاد بر کارکردهای خانواده -کنترل متغیر وضعیت اقتصادی برای تبیین تأثیر اعتیاد بر خانواده -تعیین درجه تأثیرپذیری کارکردهای خانواده از اعتیاد	-هنجارمندی در خانواده‌های با سرپرست مرد معتاد و خانوارهای با سرپرست غیر معتاد تفاوت دارد. -بین خانواده‌های با سرپرست معتاد و سرپرست غیر معتاد بر حسب متغیرهای روابط اجتماعی خانواده، تصمیم‌گیری خانوادگی، وضعیت رفاهی خانواده و نظارت بر فرزندان تفاوت وجود دارد.	- کارکردهای خانوادگی (نظارت، تصمیم‌گیری، اقتصادی و روابط اجتماعی)	معتاد بودن سرپرست خانواده	پیمایش پرسشنامه	کل خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد شهر تهران، 200 خانوار	نمونه‌گیری خوشه‌ای

راهکارها و پیشنهادات:

- بهبود وضع کمک رسانی به خانواده‌های فقیر
- توجه و حمایت اجتماعی از زنان و فرزندان آنان
- شناسایی بچه‌های معتادین در مدارس برای کنترل وضعی درسی آنان و حمایت روحی و روانی آنان
- تشکیل ستادی جهت پیگیری مشکلات کودکان خانواده‌های معتادین به طرز محرمانه
- ایجاد شبکه‌ای جهت ارتباط بیشتر بین زنان

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
21	بررسی علل طلاق زنان	طرح پژوهشی	شناخت علل تقویت کننده وقوع طلاق	-اشکال روابط اجتماعی وقوع طلاع را افزایش می‌دهد. -معیشت وقوع طلاق را افزایش می‌دهد. -ارزشهای اجتماعی، فرهنگی بر وقوع طلاق تأثیرگذار است. -نارساییهای جسمی و روانی وقوع طلاق را افزایش می‌دهد	وقوع طلاق	-اشکال روابط اجتماعی -نحوه گذران معیشت -ارزشهای اجتماعی، فرهنگی -نارساییهای جسمی، روانی	پیمایش پرسشنامه	افراد طلاق گرفته متقاضیان طلاق خانواده‌های ناسازگار مستعد طلاق، 103 مراجعه کننده به دادگاه خانواده	نمونه گیری غیر اجتماعی (اتفاقی)

راهکارها و پیشنهادات:

- وجود امکانات لازم برای مطالعه و تحقیق بیشتر در این زمینه
- تدارک امکانات بیشتر جهت تأمین رفاه خانواده‌ها
- تدارک امکانات بیشتر جهت توسعه و رشد فرهنگی خانواده‌ها
- آماده ساختن خانواده‌ها جهت سازگاری آنان با نقشهای جدید در زندگی شهری
- پیشگیری از اعتیاد و فراهم سازی امکانات لازم برای درمان در سطح فردی
- رعایت تفاوت سنی در زمان ازدواج
- رعایت احترام متقابل زن و شوهر و پرهیز از بیان اختلافات در پیش روز فرزندان
- گذراندن اوقات فراغت در کنار خانواده

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
22	بررسی موانع موجود در اشتغال زنان در بخشهای دولتی	طرح پژوهشی	بررسی موانع و مشکلات موجود در سر راه اشتغال زنان در بخشهای دولتی	عوامل - فرهنگی - اجتماعی، ضعف خودباوری در بین زنان قوانین و مقررات موجود در دیدگاههای مدیریتی و ساختاری موجود از موانع موجود در اشتغال زنان می‌باشند	اشتغال زنان		پیمایش پرسشنامه	زنان شاغل در بخشهای دولتی شهر تهران، 800 نفر	تصادفی ساده

راهکارها و پیشنهادات:

- مشارکت دادن زنان در برنامه‌ریزیهای در سطح مختلف توسعه کشور
- گسترده نمودن دامنه اشتغال زنان
- بکارگیری روشهای نوین مدیریت نظیر ساعات کار شناور
- آموزش مدیران و سرپرستان به بهره برداری از تشریک مساعی زنان در امور مدیریتی
- طراحی دوره‌های آموزشی و الگوهای مناسب رفتاری
- استفاده از استراتژیهای مشارکتی فارغ از جنسیت و با تأکید بر شایستگی‌ها
- افزایش آگاهیهای زنان نسبت به توانمندی‌هایشان
- ایجاد تشکلهای صنفی در قالب سازمانهای رسمی و غیررسمی در جهت دفاع از حقوق زنان
- بهره گیری از رسانه های همگانی در جهت آموزشی اهمیت نقش زنان در جامعه
- ارج نهادن به نقشهای چندگانه زنان در عرصه‌های مختلف

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سوالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
23	نقش اعتیاد در شکل گیری فرهنگ فقر	پایان نامه	- بررسی نقش اعتیاد در شکل گیری فرهنگ فقر - شناخت حاشیه‌نشینی و معضلات آن - شناخت ویژگی‌های فردی و اجتماعی معتادان - شناخت فرهنگ فقر و مؤلفه‌های آن	- چه رابطه‌ای بین حاشیه نشینی و انحرافات اجتماعی وجود دارد؟ - بین فقر و اعتیاد چه نوع رابطه‌ای وجود دارد؟ - خصوصیات فردی و اجتماعی معتادان چه تأثیری در شکل گیری فرهنگ فقر دارد؟ - آیا فرهنگ فقر و مؤلفه‌های آن در جامعه مورد مطالعه وجود دارد؟	فرهنگ فقر	- معتاد بودن فرد - ویژگی‌های فردی و خانوادگی	مشاهده مشارکتی مصاحبه و عکسبرداری	خانوارهای ساکن در مناطق حاشیه نشین جنوب تهران، 44 خانوار	ندارد

راهکارها و پیشنهادات:

- ارائه خدمات فرهنگی و آموزشی و بهداشتی و تفریحی
- ایجاد اشتغال از طریق برنامه ریزیهای اجتماعی و اقتصادی
- ایجاد امکانات برای استفاده صحیحی از ایام فراغت
- ریشه کن ساختن بیسوادی جهت مبارزه غیر مستقیم با اعتیاد
- تشدید اقدامات جدی در زمینه مبارزه با قاچاق و خرید و فروش مواد مخدر
- فراهم کردن امکانات تفریحی و سرگرمی
- تهیه و پخش برنامه‌های آموزشی از طریق رسانه‌های جمعی در زمینه پیشگیری از اعتیاد و ترک اعتیاد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
24	بررسی عوامل مؤثر در شیوع پدیده کودکان خیابانی	طرح پژوهشی	-دستیابی به شناخت جامعه در خصوص کودکان خیابانی -بررسی نقش خانواده و مدرسه در شیوع کودکان خیابانی -بررسی رابطه بین حاشیه نشینی و پدیده کودکان خیابانی -بررسی اثرات زندگی خیابانی بر سلامت جسمی و روانی کودکان -ارائه راهکارهایی جهت پیشگیری	ذکر نشده	خیابانی شدن کودکان	-مشخصات فردی -ویژگیهای خانوادگی -وضعیت تحصیلی -محل سکونت -نحوه تربیت در خانواده -نگاه به آینده -وضعیت روانی	پیمایش پرسشنامه	کودکان خیابانی 5 شهر بزرگ کشور، 506 نفر	نمونه گیری اتفاقی

راهکارها و پیشنهادات:

- ایجاد محیطی مثبت و سالم در خانواده
- آموزش حقوق کودکان به خانواده‌ها
- افزایش درآمد خانواده‌ها از طریق اشتغال زایی
- ارتقاء آگاهی خانواده‌ها در خصوص آسیبهای خیابانی شدن کودکان توسط بهزیستی
- کاهش هزینه تحصیل فرزندان خانواده‌های کم بضاعت.
- همکاری بین آموزشی و پرورش و بهزیستی جهت انجام مشاوره‌های کارشناسی
- ارائه خدمات عمومی و بیمه‌های درمانی و

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
25	بررسی پتانسیل بیکاری و عوامل مؤثر بر آن	پایان نامه	بررسی پتانسیل بیکاری شناخت عوامل مؤثر بر بیکاری	-متغیرهای محیطی بر پتانسیل بیکاری تأثیرگذاری است. -متغیرهای فردی با پتانسیل بیکاری رابطه دارد	بیکاری	-نابرابری ارزشی مشاغل -مقایسه اجتماعی -محل اقامت -آشنایی با کشورهای غربی -طبقه اجتماعی -گروه مرجع -آرزوی شغلی -ارزش درونی کار -ارزش بیرونی کار	پیمایش پرسشنامه	دانشجویان دانشگاه‌های تهران - ذکر نشده	نمونه گیری طبقه‌های سیستماتیک

راهکارها و پیشنهادات:
- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سوالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
26	جوانان و روابط خانوادگی و نسلی	طرح پژوهشی	اطلاع یافتن از نگرشها و باورهای عمومی در خصوص مسائل اجتماعی	-ارزشهای جوانان ایران کدامند؟ -چه الگویی را می‌توان از این ارزشها ارائه داد؟	روابط و خانوادگی و نسلی	-سن، جنس، تحصیلات -وضعیت اقتصادی خانواده -سرمایه اجتماعی -سرمایه انسانی -تحصیلات والدین -مراقبت خانوادگی	پیمایش پرسشنامه	افراد 15 – 29 ساله کشور، 1565 نفر	نمونه گیری خوشه‌ای

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سوالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
27	روابط و ارزش‌های اجتماعی جوانان ایران	طرح پژوهشی	-درک ارزش‌های موجود در میان جوانان کشور -شناخت الگوهای ارزشی جوانان	ذکر نشده	ارزش‌های اجتماعی	ذکر نشده	پیمایش پرسشنامه	جوانان 15 – 29 ساله کشور، 15650 نفر	نمونه گیری خوشه‌ای و تصادفی

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
28	نگرش جوانان نسبت به مد و مدگرایی	طرح پژوهشی	ذکر شده	-بین اوقات فراغت و مدگرایی رابطه وجود دارد. -بین دسترسی به رسانه‌های خارجی و گریش به مد رابطه وجود دارد. -بین میزان تحصیلات و گریش به مد رابطه وجود دارد. -بین وضعیت اقتصادی - اجتماعی و گریش به مد رابطه وجود دارد. -بین جنسیت و گریش به مد رابطه وجود دارد.	گریش به مد	جنس تحصیلات پایگاه اقتصادی - اجتماعی میزان اوقات فراغت گروه مرجع سن	پیمایش پرسشنامه	جوانان 15 - 29 ساله ساکن تهران، 800 نفر	نمونه گیری سهمیه‌ای

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
29	بررسی فرایند جامعه پذیری دینی جوانان	طرح پژوهشی	بررسی فرایند جامعه پذیری دینی جوانان شناخت عوامل مؤثر بر دینداری ض	-بین متغیرهای جنس، رشد تحصیلی، وضعیت دینی خانواده، پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانواده، وضعیت دینی گروه دوستان و دینی محیط دانشگاه و وضعیت دینداری دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد	دینداری دانشجویان	-جنسیت -پایگاه اقتصادی - اجتماعی -وضعیت دینی خانواده -وضعیت دینی دوستان -وضعیت دینی دانشگاه	پیمایش پرسشنامه	کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه تهران؛ 16372 نفر	نمونه گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای

راهکارها و پیشنهادات:

- بهبود عملکرد معلمان و مدیران مدارس نسبت به دینداری دانش آموزان
- ایجاد مراکز دینی به صورت هیأت‌ها یا گروههای مذهبی محله یا مدرسه جهت تقویت فرایند جامعه پذیری
- انجام پژوهشهای بعدی در فرایند جامعه پذیری، نگرشها و رفتارهای دینی جوانان

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
30	بررسی شاخصهای استفاده جوانان از اینترنت	طرح پژوهشی	تعیین و مطالعه شاخصهای استفاده جوانان از اینترنت	- جوانان چه استفاده‌ای از اینترنت می‌کنند؟ - روش‌های دسترسی به اینترنت کدامند؟ - الگوی تراکم استفاده دانشجویان از اینترنت چگونه است؟ - رضایت دانشجویان از فیلترینگ سایتهای اینترنتی به چه میزان است؟ - درصد وبلاگ نویسان به کاربران اینترنت چقدر است؟	دسترسی به اینترنت و شاخصهای مرتبط با آن	ندارد	پیمایش پرسشنامه	جوانان 15 – 29 ساله کشور، 3595 نفر	نمونه گیری تصادفی – طبقه‌ای

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
31	درک عدالت در بین جوانان	پایان نامه	-شناخت ذرک جوانان از عدالت -شناخت عوامل مؤثر بر درک جوانان از عدالت -شناخت نقش نفع شخصی در درک عدالت	بین متغیرهای ارزیابی از عادلانه بودن جامعه، طبقه اجتماعی ذهنی افراد، احساس انصاف شخصی، عزت نفس، جنسیت، سن، درآمد، خانواده؛ تحصیلات، ارزیابی از توزیع منابع و درک از عدالت رابطه معناداری وجود دارد.	درک از عدالت	-طبقه اجتماعی ذهنی -احساس انصاف -خودآثر بخشی -عزت نفس -توزیع منابع	پیمایش پرسشنامه	جوانان در حال تحصیل شهر تهران، 300 نفر	نمونه گیری اتفاقی

راهکارها و پیشنهادات:

- ندارد

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
32	بررسی عوامل مؤثر بر فرار دختران از منزل	پایان نامه	-شناخت تفاوت بین دختران فراری و غیر فراری -شناخت عوامل مؤثر بر فرار دختران از منزل -ارائه راهکاری در پیشگیری از فرار دختران	بین دختران فراری و غیر فراری بر حسب متغیرهای از هم گیسختگی خانوادگی، حجم خانوار؛ دوام زناشویی والدین، موقعیت اقتصادی - اجتماعی خانواده، نحوه گذران اوقات فراغت، دفعات فرار از مدرسه، میزان علاقمندی به تحصیل، واگذاری مسئولیت به آنان، نوع رابطه با والدین، سبک تربیتی والدین، احساس اهمیت در خانواده، عزت نفس، خود پنداره و احساس خوشبختی تفاوت وجود دارد.	فرار از منزل	ذکر نشده در بند فرضیات	پیمایشی مصاحبه	کلید دختران فراری نگهداری شده در بهزیستی تهران. ذکر نشده بعلاوه دختران عادی	سرشماری (برای دختران فراری) و نمونه گیری خوشه‌ای برای دختران عادی

راهکارها و پیشنهادات:

- آموزش مهارت‌های زندگی به نوجوانان در مدارس
- آموزش به والدین در جهت تنظیم روابط مطلوب بین خود و فرزندان
- کاهش زمینه‌های آسیب رسانی به خانواده‌ها توسط سازمانهایی چون دادگستری و نیروی انتظامی
- آموزش مدیران و معلمان مدارس
- تقویت مراکز مشاوره در سطح مدارس و در سطح جامعه
- استقرار مددکاران اجتماعی در پارکها و میادنی و پایانه‌های شهری
- نگهداری مناسب از دختران فراری در صورت امکان عودت آنها به خانواده‌هایشان
- انجام تحقیق کیفی به شیوه مطالعه موردی
- انجام پژوهشی پیرامون مراکز مداخله در بحران مرتبط با ساماندهی دختران فراری

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
33	بررسی عوام مؤثر بر فرار زنان همسر دار و دختران از منزل	پایان نامه	شناخت عوامل مؤثر بر فرار زنان و دختران از منزل	آیا خشونت علیه زنان، ضعیف بودن پایگاه اجتماعی خانواده، دستیابی نابرابر به منابع ارزشمند ناسازگاری زناشویی، ضعف شبکه حمایت اجتماعی، احساس انزوای اجتماعی کنترل بیرونی، برونگرا بودن و هیجان طلبی بودن بر فرار از زنان و دختران از منزل مؤثر است	فرار از منزل	ذکر شده در بند سؤالات	پیمایش پرسشنامه	زنان سابقه دار فرار از منزل در مراکز بهزیستی و زندانها، 31 نفر	نمونه گیری منظومه‌ای (پی در پی)

راهکارها و پیشنهادات:

- تقویت نهادهای دولتی و غیر دولتی و مشاوره‌ای
- تأکید بر فعالیت بین بخشی در بین نهادهای دولتی و غیر دولتی مرتبط با مشاغل زنان
- ارزشیابی کفایت و کارایی قوانین حمایتی موجود از زنان آسیب دیده و در معرض آسیب
- تقویت سیستم های ارائه خدمات اطلاع رسانی حقوق زنان
- تغییر استراتژیهای سازمانهای مرتبط با آسیب های زنان در خصوص بهزیستی
- ارشاد و آگاهی بخشیدن به زنان در خصوص حقوق خانواده
- ادغام برنامه‌های آموزشی و اطلاع رسانی در خصوص حقوق زنان
- توجه به رویکردهای جامعه خدمات رسانی پیشگیرانه در سطوح مختلف

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
34	بررسی رابطه بین استفاده از اینترنت و گرایش دانشجویان به ارزشهای سیاسی با تأکید بر آزادی بیان و مشارکت در حکومت	طرح پژوهشی	-توصیف میزان گرایش دانشجویان به ارزشهای سیاسی -توصیف میزان استفاده از اینترنت در بین دانشجویان -تحلیل رابطه بین گرایش سیاسی دانشجویان استفاده از اینترنت	-بین دانشجویان استفاده کننده از اینترنت و دانشجویان استفاده نکرده از اینترنت بر حسب گرایش به ارزشهای سیاسی و پایگاه اقتصادی - اجتماعی تفاوت وجود دارد.	گرایش به ارزشهای سیاسی	استفاده از اینترنت - پایگاه اجتماعی - اقتصادی	شبه آزمایشی پرسشنامه	دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه تهران، 304 نفر	خوشه‌ای چند مرحله‌ای

راهکارها و پیشنهادات:

- ساماندهی فرهنگی کشور با حفظ تنوع فرهنگی و تقویت انسجام اجتماعی
- تخصیص اعتبار پژوهشی سازمانها و مراکز تحقیقاتی و علمی به پژوهشهای در خصوص جنبه‌های فنی و غیرفنی اینترنت
- تخصیص اعتبارات خاص برای تقویت سایتهای دانشگاهی
- انجام پژوهشهایی در خصوص رابطه بین مشارکت در سیاست و اینترنت

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
35	بررسی عوامل فردی - اجتماعی مؤثر بر شکل گیری هویت جوانان	طرح پژوهشی	شفافیت تأثیر عوامل فردی و اجتماعی بر هویت جوانان	- بین شکل گیری هویت و ویژگیهای فردی، ساختار فیزیکی خانواده، وضعیت دینداری، عملکرد خانواده، عوضی در گروههای رابطه وجود دارد.	هویت یابی	سن، جنس، رشته تحصیلی، تعداد فرزندان خانواده، رتبه تولد، پایگاه اجتماعی والدین، دیندای فردی جو حاکم بر خانواده، سبک مشارکت در خانواده	پیمایش پرسشنامه	جوانان 15 - 18 ساله ساکن تهران، 170 نفر	نمونه گیری خوشه‌ای، سهمیه‌ای و تصادفی

راهکارها و پیشنهادات:

- اجرای تحقیقاتی پیرامون روند شکل گیری هویت و شناسایی عمیق تر عوامل مؤثر بر آن
- شناخت میزان مشارکت اجتماعی نوجوان در فعالیتهای مختلف اجتماعی
- چگونگی استفاده از مناسک و مراسمهای مذهبی در ارتقاء آگاهی‌ها و تقویت هویت یابی نوجوانان

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
36	بررسی گروه‌های مرجع جوانان	پایان نامه	-شناخت گروه‌های مرجع جوانان -شناخت عوامل مؤثر بر تعیین گروه‌های مرجع جوانان	بین متغیرهای ارزش‌های اجتماعی افراد، میزان فعالیت‌های اجتماعی افراد، میزان ارتباط با گروه مورد پذیرش، تصور فرد درباره منزلت و نفوذ اجتماعی، پایگاه اقتصادی _ اجتماعی جوانان، ویژگی‌های شخصیتی و انتخاب گروه مرجع رابطه وجود دارد.	انتخاب گروه مرجع	ارزش‌های اجتماعی افراد، میزان فعالیت‌های اجتماعی افراد، میزان ارتباط با گروه مورد پذیرش، تصور فرد درباره منزلت و نفوذ اجتماعی، پایگاه اقتصادی _ اجتماعی جوانان، ویژگی‌های شخصیتی	پیمایش پرسشنامه	جوانان 16 – 29 ساله ساکن تهران، 609 نفر	نمونه گیری طبقه‌ای متناسب چند مرحله‌ای و سیستماتیک

راهکارها و پیشنهادات:

- اجرای تحقیقی پیرامون گروه‌های مرجع جوانان و نوجوانان در حوزه‌های خاص مذهبی، علمی و سیاسی
- استفاده از شیوه‌های کیفی جهت تحلیل جامع گروه‌های مرجع نظیر مصاحبه گروهی و مشاهده
- بهره‌گیری از داده‌های موجود جهت اجرای تحقیقات جدید با روش تحلیل ثانویه

ردیف	عنوان طرح	نوع طرح	اهداف تحقیق	سؤالات تحقیق (فرضیات)	متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	روش تحقیق و تکنیک جمع آوری داده‌ها	جامعه آماری و حجم نمونه	شیوه نمونه گیری
37	بررشی وضعیت و نگرش جوانان ایران	طرح پژوهشی	شناخت وضعیت فردی جوانان شناخت نگرش جوانان نسبت به محیط‌های اجتماعی، فرهنگی	ندارد	وضعیت فردی جوانان نگرش جوانان نسبت به محیط‌های اجتماعی و فرهنگی	سن، جنس، سطح تحصیلات	پیمایش پرسشنامه	کلیه جوانان ایران، 34521 نفر	نمونه گیری تصادفی ساده

راهکارها و پیشنهادات:

- اصلاحات و تحول مثبت در وضعیت جوانان کشور و تدوین برنامه‌ها و راهکارهای مناسب برای رفع مشکلات
- اصلاح امور و تحول در وضعیت جوانان
- اتخاذ سازوکارهای مناسب و مشخص از سوی دستگاه‌های ذیربط برای اجرایی کردن برنامه‌های مرتبط
- نهادهای مختلف خانواده و آموزش و پرورش و رسانه‌های گروهی باید تلاش‌های برنامه‌ریزی شده و هماهنگ جهت عمق بخشیدن به باورهای دینی و جوانب مختلف هویت ملی جوانان انجام دهند.
- تخصیص بودجه لازم در جهت اجرای تحقیقات بنیادی و کاربردی از سوی دانشگاهها
- خانواده‌ها و رسانه‌های جمعی مهارت‌های لازم را برای گذران اوقات فراغت به نوجوانان و جوانان بیاموزند.

نتایج توصیفی - ارزیابی تئوریک و روش شناختی مطالعات انجام شده از منظر داوران

الف) طرح مسأله و اهداف تحقیق

-از منظر داوران 66/7 درصد طرحهای انجام شده موضوعات کاملاً مرتبطی با مسائل مبتلا به جوانان دارند و 33 درصد طرحها تا حدودی با مسائل جوانان مرتبط می‌باشند.

از منظر داوران در 49/3 درصد طرحها تا حدودی ابعاد اصلی مسأله تشریح شده است، در 25/7 درصد کاملاً بیان شده و در 25 درصد موارد، مسأله نیاز به بررسی بیشتری دارد.

-از منظر داوران، در 49/6 درصد طرحها، اهمیت و ضرورت بررسی مسأله تا حدودی بیان شده است، در 38/2 درصد موارد نیاز به توجیه بیشتری دارد و در 12/2 درصد موارد، ضرورت بررسی مسأله به خوبی بیان شده است.

-از منظر داوران در 69/5 درصد طرحها، اهداف تحقیق تناسب کاملی با موضوع طرح دارند، در 28/1 درصد موارد، تا حدودی این تناسب وجود دارد و در 2/3 درصد موارد تناسب چندانی وجود ندارد.

-از منظر داوران، در 78 درصد طرحها، اهداف تحقیق کاملاً قابل تحقیق در 9/4 درصد برخی اهداف قابل تحقیق هستند و در 12/6 درصد، اهداف نیاز به عملیاتی شدن دارند.

ب) چهارچوب نظری تحقیق

-از منظر داوران، در 50/4 درصد طرحها از نظریات جامعه‌شناختی، در 43/8 درصد موارد از ترکیبی از نظریات (جامعه‌شناختی، روان‌شناختی، زیست‌شناختی و غیره) و در 5/8 درصد طرحها از سایر نظریات (فلسفی، تاریخی و...) استفاده شده است.

-از منظر داوران، در 41/7 درصد طرحها از یک منبع نظری روز آمد، در 25/8 درصد از دو تا سه منبع، در 15/8 درصد از چهار تا پنج منبع و در 16/7 درصد از 6 تا 9 مورد منبع روز آمد نظری استفاده شده است.

-از منظر داوران، در 45/1 درصد طرحها از برخی منابع نظری در تدوین فرضیات استفاده شده است، در 42/9 درصد موارد، از همه منابع نظری تحقیق، و در 12/1 درصد طرحها، از تعداد کمی منابع نظری در این خصوص استفاده شده است.

-از منظر داوران، در 33 درصد طرحها از یک مورد تحقیقات جدید، در 32 درصد از دو تا سه مورد، در 22/3 درصد از چهار تا پنج مورد، در 8/7 درصد از شش تا هشت مورد و در 3/9 درصد از نه تا ده مورد از تحقیقات جدید استفاده شده است.

-از منظر داوران، در 66/3 درصد طرحهای دارای فرضیه، فرضیات تحقیق همپوشانی کاملی با اهداف طرح دارند، در 31/7 درصد برخی فرضیات این همپوشانی را دارند و در 2 درصد موارد تعداد کمی از فرضیات با اهداف طرح همپوشانی دارند.

-از منظر داوران، در 58 درصد طرحهای دارای فرضیه، در تدوین فرضیات اصول علمی کاملاً رعایت شده است، در 24 درصد موارد تا حدودی و در 18 درصد موارد در حد کمی این اصول رعایت شده است.

-از منظر داوران، در 79/4 درصد طرحهای دارای فرضیه تمامی فرضیات تحقیق آزمون پذیرند، در 13/7 درصد موارد برخی فرضیات و در 6/9 درصد موارد بیشتر فرضیات آزمون پذیر نیستند.

-در 52/2 درصد طرحها از منظر داوران، همه متغیرها تعریف مفهومی شده‌اند، در 27/2 درصد موارد تعداد کمی از متغیرها و در 20/6 درصد موارد، برخی متغیرها تعریف مفهومی شده‌اند.

-در 36/4 درصد طرحها از منظر داوران برخی متغیرها، در 29/8 درصد موارد همه متغیرها و در 33/9 درصد تعداد کمی از متغیرها تعریف عملیاتی شده‌اند.

-در 40/5 درصد طرحها از منظر داوران، برخی متغیرهای سازه‌ای، در 38/2 درصد موارد، تعداد کمی از متغیرها و در 21/4 درصد موارد تمامی متغیرهای سازه‌ای، شاخص سازی شده‌اند.

ج) روش شناسی تحقیق

-از منظر داوران در 67/4 درصد طرحها روش تحقیق انتخاب شده، تناسب کاملی با موضوع تحقیق دارد، در 28/4 درصد تا حدودی متناسب و در 4/3 درصد تناسب چندانی در این رابطه وجود ندارد.

-از منظر داوران در 70 درصد طرحها، ابزار گردآوری داده‌ها، تناسب کاملی با موضوع تحقیق دارد، در 28 درصد موارد تا حدودی این تناسب وجود دارد و در 2 درصد موارد تناسب چندانی وجود ندارد.

-از منظر داوران در 71 درصد طرحها، روش نمونه‌گیری انتخاب شده با خصوصیات جامعه آماری متناسب است در 29 درصد موارد این تناسب وجود ندارد.

-از منظر داوران، در 71 درصد طرحها، تمامی آزمونهای آماری متناسب با سطح سنجش متغیرها می‌باشند، در 19/7 درصد موارد برخی آزمونها و در 8 درصد موارد تعداد کمی از آزمونها این تناسب را دارند.

د) نتایج و راهکارهای تحقیق

-از منظر داوران، در 53/8 درصد موارد نتیجه‌گیری نهایی بر حسب اهداف تحقیق صورت گرفته است، در 40/8 درصد موارد این امر تا حدودی و در 5/4 درصد موارد در حد کمی صورت گرفته است.

-از منظر داوران، در 48/3 درصد طرحها برخی راهکارهای ارائه شده مبتنی بر نتایج تحقیق می‌باشد؛ در 26/4 درصد موارد راهکارها ارتباط چندانی با نتایج تحقیق ندارند و در 25/3 درصد موارد، تمامی راهکارها با نتایج کاملاً مرتبط هستند.

-از منظر داوران در 58/3 درصد طرحها برخی راهکارهای ارائه شده کاربردی هستند، در 32/1 درصد موارد، بیشتر راهکارها کاربردی و عملی نیستند و در 9/5 درصد موارد، تمامی راهکارها کاربردی هستند.

-از منظر داوران در 43/5 درصد طرحها برخی راهکارهای ارائه شده مبتنی بر تغییر در ساختار قوانین جامعه می‌باشد. در 35/3 درصد موارد بیشتر راهکارها مبتنی بر تغییر در ساختار قوانین جامعه و در 20 درصد موارد بیشتر راهکارها مبتنی بر تغییر در انگیزه و ذهنیت افراد می‌باشد.

-از منظر داوران، در 44/9 درصد طرحها، راهکارهای ارائه شده خطاب به سازمانها و نهادهای فرهنگی جامعه می‌باشد، در 29/2 درصد موارد خطاب به سازمانهای حمایتی و تربیتی، در 21/3 درصد موارد خطاب به ترکیبی از سازمانها (فرهنگی، تربیتی، اقتصادی و ...) می‌باشد در 4/4 درصد موارد خطاب به سازمانهای اقتصادی و سیاسی است. -از منظر داوران در 67/8 درصد طرحها راهکارهای ارائه شده با هم مرتبط می‌باشند، در 17/8 درصد موارد راهکارها تا حدودی با هم مرتبطند و در 14/4 درصد موارد ارتباط چندانی با هم ندارند.

-از منظر داوران، در 55/1 درصد طرحها برخی راهکارها عملیاتی شده و جزئی می‌باشند، در 36 درصد موارد بیشتر راهکارها کلی می‌باشند و در 9 درصد موارد تمامی راهکارها عملیاتی، جزئی شده هستند.

-از منظر داوران، به 46 درصد طرحها نمراتی بین 10 تا 15 داده شده است و به 43/5 درصد طرحها نمراتی بین 15 تا 19 داده شده است. میانگین این نمره ارزیابی، 14/6 (از 20 نمره) می‌باشد.

از مجموع نمرات هر یک از گویه‌های مرتبط با هر بند از تحقیق نتایج زیر به دست آمده است:

الف) طرح مسأله و اهداف تحقيق 2/3 از 3 نمره

ب) چهارچوب نظری تحقيق 2/3 از 3 نمره

ج) روش شناسی تحقيق 2/7 از 3 نمره

د) نتایج و راهکارهای تحقيق 2 از 3 نمره

براساس میانگینهای فوق به نظر می‌رسد تحقیقات انجام شده در حوزه جوانان، در بند طرح مسأله و اهداف تحقيق مواردی نظیر بیان نشدن ابعاد اصلی مسأله و توجیه ناکافی در اهمیت و ضرورت تحقيق از نقاط ضعف طرحها می‌باشد. در بند چهارچوب نظری، مواردی نظیر استفاده نشدن از تحقیقات جدید و منابع نظری روز آمد و عملیاتی نشدن و شاخص سازی نشدن متغیرها از نقاط ضعف طرحها می‌باشد.

در بند روش شناسی، متناسب نبودن روش و ابزار گردآوری داده‌ها با موضوع تحقيق و متناسب نبودن روش نمونه گیری با خصوصیات جامعه آماری از نقاط ضعف طرحها می‌باشد.

دربخش راهکارهای ارائه شده راهکارهای کلی، غیر کاربردی و نامرتب با نتایج تحقيق از نقاط ضعف طرحها می‌باشد. در مقایسه بین طرحهای پژوهشی و پایان نامه‌های تحصیلات تکمیلی می‌توان گفت که در مجموع به طور کلی، در پایان نامه‌ها اصول و قواعد علمی بیشتر رعایت می‌گردد به عبارتی به نتایج حاصله از تحقیقات پایان نامه‌ای بیشتر می‌توان اعتماد کرد تا طرحهای پژوهشی. علی‌الخصوص، طرحهای پژوهشی سازمان ملی جوانان با دقت کمتری انجام می‌گیرد. به عنوان مثال، معاونت معطالات و برنامه‌ریزی سازمان ملی جوانان در تحقیقی تحت عنوان «جوانان و نگاه به آینده» که در سطح ملی اجرا شده است طرح مذکور فاقد طرح مسأله، ضرورت و اهمیت مسأله، اهداف تحقيق، چهارچوب تئوریک و ادبیات پیشین و راهکار و پیشنهادات است. این که این تحقيق با تمرکز بر چه مسأله‌ای انجام شده است؟ سؤالات تحقيق بر چه منبایی نظری متکی است؟ و از همه مهمتر براساس نتایج حاصل، چه استفاده‌ای از تحقيق (در قالب راهکار و پیشنهادات) می‌توان نمود؟ اینها سؤالات اساسی یک تحقيق است که در طرح مذکور پاسخی به آن داده نمی‌شود. و از طرف دیگر با توجه به حساسیتی که یک تحقيق ملی می‌تواند داشته باشد رعایت قواعد فنی نظیر شیوه‌های نمونه گیری، تأمین روایی و پایایی ابزار تحقيق در طرح مذکور به طور کلی نادیده گرفته شده است. پر واضح است که بدون رعایت چنین قواعدی نمی‌توان به نتایج حاصله اطمینان کامل حاصل کرد. و در تحقیقی دیگر با عنوان «بررسی وضعیت اعتیاد به مواد مخدر جوانان» با رعایت برخی موارد فوق، راهکارها و پیشنهاداتی و رای نتایج تحقيق ارائه شده است که اطمینان به این راهکارها نیز جای بحث و تأمل جدی دارد.

در مقابل برخی طرحهای پژوهشی انجام شده در مراکز نظیر وزارت کشور و جهاددانشگاهی، کمیسیون امور بانوان استانداری به مقدار کمتری اشکالات فوق را در بردارند. به عنوان مثال دفتر امور اجتماعی وزارت کشور طرحی با عنوان

«بررسی هویت قومی و رابطه آن با هویت ملی» تحقیقی نسبتاً کامل و دقیق انجام داده است که اشکال عمده آن، نداشتن راهکار و پیشنهادات می‌باشد. و در سایر موارد به جز روش نمونه‌گیری که جای بحث دارد، تقریباً قواعد علمی رعایت گردیده است. و یا دفتر کمیسیون امور بانوان استانداری تهران در تحقیقی با عنوان «بررسی علل و عوامل طلاق» تا حدود زیادی قواعد تحقیق رعایت شده است به جز مواردی چون استفاده از منابع روزآمد نظری و تحقیقات جدید سایر موارد اشکالات جدی در بر ندارد.

از مجموع طرحهای مورد بررسی تحقیق حاضر، 50 درصد طرحهای پژوهشی انجام شده در مراکز پژوهشی نظیر دفتر امور اجتماعی وزارت کشور، معاونت پژوهشی دانشگاههای تهران و شهید بهشتی، دفتر کمیسیون امور بانوان استانداری، جهاد دانشگاهی، مؤسسه عالی پژوهش و برنامه ریزی سازمان مدیریت، مرکز مشارکت زنان نهاد ریاست جمهوری می‌باشد، 30 درصد پایان نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاههای سطح شهر تهران و 20 درصد طرحهای پژوهشی انجام شده در سازمان ملی جوانان می‌باشد. در مجموع به لحاظ رتبه‌بندی کیفی و علمی تحقیقات انجام شده می‌توان ابتدا پایان نامه‌های تحصیلات تکمیلی، سپس طرحهای انجام شده در مراکز پژوهشی مذکور و در نهایت طرحهای اجرا شده در سازمان ملی جوانان را در نظر گرفت.

در توضیح رتبه‌بندی فوق می‌توان گفت که در پایان نامه‌ها به دلیل آنکه نظارت بیشتری توسط اساتید راهنما و مدعو و همچنین مشاورت اساتید مشاور صورت می‌گیرد و از طرف دیگر ارتقاء کیفیت اجرای پایان نامه‌ها منجر به کسب نمرات بالاتر و در نتیجه کسب معدل بالا برای دانشجویان می‌شود در حالی که دو مورد فوق در اجرای طرحها در مراکز پژوهشی وجود ندارد به جز ناظر طرح که به نظر نمی‌رسد نظارت جدی به مانند استاد راهنما در پایان نامه‌ها داشته باشد. که البته موارد فوق نیاز به بررسی جدی‌تر دارد اما در نگاه اولیه و فی‌البداهه موارد فوق به نظر دلایل توجیه‌پذیر می‌باشد. و در این میان از سازمان ملی جوانان که متولی امور جوانان در زمینه اجرای طرحهای پژوهشی می‌باشد انتظار بیشتری می‌رود و نتایج تحقیق حاضر می‌تواند ارزیابی اولیه‌ای از تحقیقات انجام شده توسط آن سازمان باشد که در اینجا یکی دیگر از دلایل ضعف کیفی طرحهای پژوهشی در سازمانها و دستگاههای اجرایی دولتی را می‌توان قرار گرفتن فرایند اجرای طرحهای پژوهشی در مجاری اداری دانست که بعضاً به دلایلی چون کمبود بودجه، عدم تخصیص به موقع اعتبارات پژوهشی، پیچ و خم‌های نامه نگاری و در نتیجه تأخیر در انجام مراحل مختلف تحقیق، طرحهای پژوهشی در زمان تعیین شده و با کیفیت مورد انتظار انجام نگیرد.

فصل پنجم

نتیجه گیری و پیشنهادات

فصل پنجم - بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق دو هدف اساسی دنبال شد: یکی ارزیابی تئوریک و روشی تحقیقات انجام شده در حوزه جوانان و دوم بررسی و ارزیابی راهکارها و پیشنهادات ارائه شده در این تحقیقات می باشد.

-در رابطه با هدف اول از منظر داوران چنین نتایجی به دست آمده است: تقریباً تمامی تحقیقات مورد نظر با مسائل امروزی مبتلا به جوانان مرتبط هستند، در قریب به 70 درصد طرحها، اهداف تحقیق تناسب کافی با موضوع و مسأله تحقیق دارند و در 85 درصد موارد، اهداف تحقیق قابل تحقیق و عملی می باشند. همچنین از منظر داوران، در 42 درصد طرحها، فقط از یک منبع نظری جدید استفاده شده است در حالی که فقط در 32 درصد طرحها از چهار تا شش منبع نظری جدید استفاده شده است و در قریب 80 درصد موارد، از منابع نظری در تدوین فرضیات استفاده شده است. در 65 درصد طرحها فقط از یک تا دو مورد از تحقیقات جدید (در پیشینه تحقیق) استفاده شده است. در تمامی طرحها سوالات و فرضیات همپوشانی کامل با اهداف تحقیق دارند. در 60 درصد طرحهای دارای فرضیه، در تدوین فرضیات اصول علمی کاملاً رعایت شده است و در بقیه موارد در حد کمی رعایت شده است. و در 80 درصد موارد تمامی فرضیات آزمون پذیر هستند. همچنین از منظر داوران در قریب به 40 درصد طرحها، متغیرهای اصلی تحقیق تعریف عملیاتی نشده اند، و در 27 درصد موارد، متغیرها تعریف مفهومی نشده اند.

در مبحث روش شناسی تحقیق، از منظر داوران در 34 درصد طرحها روش تحقیق اتخاذ شده تا حدودی با موضوع تحقیق تناسب دارند. در 29 درصد موارد روش نمونه گیری بکار گرفته شده با خصوصیات جامعه آماری تناسب ندارد.

- در رابطه با هدف دوم از منظر داوران، در 25 درصد طرحها تمامی راهکارهای ارائه شده مبنی بر نتایج تحقیق می باشد و در 48 درصد موارد برخی راهکارها اینگونه هستند. در 28 درصد موارد راهکارهای ارائه شده ارتباط چندانی با نتایج تحقیق ندارند. همچنین در 32 درصد طرحها، راهکارهای ارائه شده کاربردی و عملی نیستند. در 15 درصد موارد راهکارهای ارائه شده ارتباط چندانی با یکدیگر ندارند و در 18 درصد موارد تا حدودی با هم مرتبط اند.

همچنین از منظر داوران، در 36 درصد طرحها بیشتر راهکارها کلی و عملیاتی نشده می باشد و فقط در 9 درصد طرحها تمامی راهکارهای ارائه شده عملیاتی شده و جزئی هستند.

و در پایان از داوران خواسته شده بود که چه نمره ای بین صفر تا بیست به طرحهای مورد نظر خواهند داد؟ از منظر آنان به 46 درصد طرحها نمراتی بین 10 تا 15 داده شد و به 44 درصد طرحها نمراتی بین 15 تا 19 داده شد. میانگین نمرات، 14/6 بوده است که در حد متوسط قرار دارد.

از مجموع نمرات داده شده به تمامی گویه‌ها در هر بند از تحقیق میانگین‌های زیر حاصل شده است:

(الف) ارزیابی طرح مسأله و اهداف تحقیق نمره 2/3 از 3 نمره

(ب) ارزیابی تئوریک نمره 2/3 از 3 نمره

(ج) ارزیابی روش شناختی نمره 2/7 از 3 نمره

(د) ارزیابی راهکارها و پیشنهادات نمره 2 از 3 نمره

همانطور که در ارزیابی داوران دیده شد، در 42 درصد طرحها فقط از یک منبع نظری جدید (یکی دو دهه اخیر) استفاده شده است. در حالی که مرور کامل پیشینه تحقیقات و منابع نظری به ویژه تحقیقات و مطالعات جدید می‌تواند منبع غنی‌ای در تدوین فرضیات مستدل باشد. از دیگر موارد مورد بحث، تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرها است که در اینجا 40 درصد طرحها متغیرهای اصلی تعریف عملیاتی نشده‌اند. از آنجایی که بیشتر متغیرهای مورد استفاده در علوم انسانی و اجتماعی تعبیر بردار می‌باشند و برداشتهای متعددی از آنها می‌شود لازم است محقق منظور عینی خود را از متغیرهای مورد استفاده مشخص سازد که تعریف دقیق عملیاتی و شاخص‌سازی سازه‌های تحقیق می‌تواند خطای احتمالی در ارزیابی تحقیق را کاهش دهد. و بر وضوح متغیرهای تحقیق و رابطه آنها با یکدیگر بیفزاید.

اتخاذ یک روش نمونه‌گیری متناسب با خصوصیات جامعه آماری می‌تواند روایی بیرونی نتایج تحقیق را افزایش دهد چرا که خطاهای نمونه‌گیری را تا حد زیادی کاهش می‌دهد. در این تحقیق براساس ارزیابی داوران در 29 درصد طرحها روش نمونه‌گیری استفاده شده متناسب با خصوصیات جامعه آمای (خصوصیاتی نظیر همگن بودن یا نبودن زیر گروههای تشکیل دهنده جامعه، مشخص بودن یا نبودن لیست جامعه آماری و غیره) نداشته است و در ارتباط با ارزیابی راهکارها و پیشنهادات ارائه شده، مواردی نظیر نداشتن راهکار و پیشنهاد، مبتنی نبودن راهکارها بر نتایج تحقیق، کاربردی و عملی نبودن پیشنهادات از نقاط ضعف عمده‌ای است که در طرحهای مورد بررسی وجود داشت. به عنوان مثال در هفت طرح بررسی شده از طرحهای سازمان ملی جوانان، پنج طرح فاقد راهکار و پیشنهاد بودند و در دو طرح دیگر برخی راهکارهای ارائه شده کلی و مبتنی بر نتایج تحقیق نبوده و یا عملی کردن آنان مقدور نمی‌باشد مانند راهکارهای زیر در طرح پژوهشی «بررسی وضعیت اعتیاد در بین جوانان» (سازمان ملی جوانان 1381):

1- جلب حمایت کشورهای اروپایی و مجامع بین‌المللی در مبارزه با مواد مخدر (عدم ارتباط با نتایج تحقیق)

2- نقد مدیریت جاری و استراتژی مبارزه با مواد مخدر در سالهای گذشته (عدم ارتباط با نتایج تحقیق)

3- اتخاذ یک رویکرد فرهنگی و اجتماعی در مقابل پدیده فرهنگی اعتیاد (کلی بودن و بدون ارتباط با نتایج تحقیق)

4- تأسیس یک پژوهشگاه عرضه و تقاضای مواد مخدر (کاملاً بدون ارتباط با نتایج تحقیق)

5- جلوگیری از ازدواجهای ناخواسته و تحمیلی (بدون ارتباط با نتایج تحقیق)

6- تجدید نظر در شیوه بازپروری مراکز بازپروری معتادان (کاملاً بدون ارتباط با نتایج تحقیق)

دربرسی راهکارها و پیشنهادات تحقیقات انجام شده نتایج زیر حاصل شده است:

الف- راهکارهای مبتنی بر تغییر و برنامه ریزی در ساختار جامعه

- فراهم سازی شرایط مساعد برای جوانان در جهت دسترسی جوانان به فرهنگهای دیگر
- _ توجه به تربیت اخلاقی و معنوی جوانان
- _ ایجاد تحولات بنیادی در نهاد خانواده
- _ ارتقاء کیفیت برنامه‌های رسانه‌های جمعی
- _ شناخت صحیح دنیای جوانی
- _ انجام تحقیقات همه جانبه در امور جوانان
- ایجاد ارتباط صحیح و مناسب با جوانان
- تدارک برنامه‌های جذاب و متناسب با روحیات جوانان
- _ تحول ساختاری در نظام آموزشی
- گسترش مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای
- ایجاد پویایی در روند تولید
- توجه مسئولین در اجرای طرحهای اشتغال‌زا
- تدوین سیاستهای تولیدی متناسب با منابع طبیعی و انسانی
- گسترش و رونق صنایع دستی منطقه‌ای
- تقویت مراکز خدمات مولد روستایی
- بهره برداری مناسب از منابع طبیعی
- انجام مطالعات دینی در جهت دستیابی به برنامه‌ریزی فعالیتهای تبلیغی در بین دانشجویان
- فراهم سازی زمینه رشد درک دینی دانشجویان
- انجام مطالعات جداگانه در خصوص ابعاد مناسکی و اخلاقی رفتاری دینی دانشجویان
- مقابله با عرضه مواد مخدر
- تشکیل پلیس ویژه مبارزه با مواد مخدر
- جلب حمایت کشورهای اروپایی
- جلب حمایت مجامع بین المللی در کنترل مواد مخدر
- نقد استراتژیهای جاری در مبارزه با مواد مخدر
- بکارگیری مجازات سنگین و فوری برای قاچاقچیان
- اتخاذ یک رویکرد اجتماعی و فرهنگی مبارزه با اعتیاد
- ایجاد یک مرکز اطلاع رسانی در خصوص عرضه و تقاضای مواد مخدر
- عضویت سازمان ملی جوانان در کمیته کاهش تقاضای مواد مخدر
- فعال کردن سازمانهای غیر دولتی
- گسترش احساس عدالت در جامعه
- فراهم سازی امکانات مشارکت برای جوانان
- تجدید نظر در سیاستهای مراکز بازپروری و تقویت این مراکز
- عدم مبارزه قهری با معتادان

- تصویب قوانین حمایتی از معتادان
- جداسازی معتادان زندانی از سایر زندانیان
- استفاده از حضور مردم شناسان در عرصه‌های تحقیقاتی
- انجام پژوهش‌های تطبیقی به منظور ارائه راه‌حلهای مناسب برای هر خرده فرهنگ
- استفاده از مطالب علمی در کتب درسی درباره گذران اوقات فراغت
- افزایش مراکز فراغتی نظیر کتابخانه‌ها، مراکز تفریحی و ... لزوم توجه به مشاغل اداری در اشتغال زنان
- تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در حوزه اوقات فراغت
- انجام تحقیقات مستمر در زمینه اوقات فراغت
- ایجاد انسجام کارکردی در مدیریت فعالیتهای اوقات فراغت در سازمانهای مرتبط
- فراهم سازی امکانات برابر برای همه اقشار به ویژه شاغلان
- هماهنگی جامع بین دستگاههای مبارزه با مواد مخدر در جهت پرهیز از موازی کاری
- بکارگیری روشهای مختلف علمی در محیط کار
- برنامه سازی در خصوص تقویت اراده افراد در اجرای بهتر نقش در اوقات فراغت
- تأسیس انجمنهای محلات شهری زنان
- فراهم کردن فضاهای ورزشی برای دختران
- تشکیل کمیته‌ای در کمیسیون امور بانوان برای بررسی نیازها و اطلاع رسانی
- ارائه خدمات فرهنگی و آموزشی و بهداشتی و تفریحی
- ایجاد اشتغال از طریق برنامه ریزیهای اجتماعی و اقتصادی
- ایجاد امکانات برای استفاده صحیحی از ایام فراغت
- تشدید اقدامات جدی در زمینه مبارزه با قاچاق و خرید و فروش مواد مخدر
- ایجاد مراکز دینی به صورت هیأت‌ها یا گروههای مذهبی محله یا مدرسه جهت تقویت فرایند جامعه پذیری
- انجام پژوهشهای بعدی در فرایند جامعه پذیری، نگرشها و رفتارهای دینی جوانان
- انجام مطالعات جداگانه در خصوص ابعاد مناسکی و اخلاقی رفتارهای دینی دانشجویان
- پژوهش در ارزشهای دینی دانشجویان
- کاهش زمینه‌های آسیب رسانی به خانواده‌ها توسط سازمانهایی چون دادگستری و نیروی انتظامی
- تقویت مراکز مشاوره در سطح مدارس و در سطح جامعه
- استقرار مددکاران اجتماعی در پارکها و میادنی و پایانه‌های شهری
- نگهداری مناسب از دختران فراری در صورت امکان عودت آنها به خانواده‌هایشان
- انجام تحقیق کیفی به شیوه مطالعه موردی
- انجام پژوهشی پیرامون مراکز مداخله در بحران مرتبط با ساماندهی دختران فراری
- ساماندهی فرهنگی کشور با حفظ تنوع فرهنگی و تقویت انسجام اجتماعی
- تخصیص اعتبار پژوهشی سازمانها و مراکز تحقیقاتی و علمی به پژوهشهای در خصوص جنبه‌های فنی و غیرفنی اینترنت
- تخصیص اعتبارات خاص برای تقویت سایتهای دانشگاهی
- انجام پژوهشهایی در خصوص رابطه بین مشارکت در سیاست و اینترنت
- اجرای تحقیقاتی پیرامون روند شکل گیری هویت و شناسایی عمیق تر عوامل مؤثر بر آن
- شناخت میزان مشارکت اجتماعی نوجوان در فعالیتهای مختلف اجتماعی
- اجرای تحقیقی پیرامون گروههای مرجع جوانان و نوجوانان در حوزه‌های خاص مذهبی، علمی و سیاسی
- استفاده از شیوه‌های کیفی جهت تحلیل جامع گروه‌های مرجع نظیر مصاحبه گروهی و مشاهده

- بهره‌گیری از داده‌های موجود جهت اجرای تحقیقات جدید با روش تحلیل ثانویه
- اصلاحات و تحول مثبت در وضعیت جوانان کشور و تدوین برنامه‌ها و راهکارهای مناسب برای رفع مشکلات
- اصلاح امور و تحول در وضعیت جوانان
- اتخاذ سازوکارهای مناسب و مشخص از سوی دستگاه‌های ذیربط برای اجرایی کردن برنامه‌های مرتبط
- نهادهای مختلف خانواده و آموزش و پرورش و رسانه‌های گروهی باید تلاش‌های برنامه‌ریزی شده و هماهنگ جهت عمق بخشیدن به باورهای دینی و جوانب مختلف هویت ملی جوانان انجام دهند.
- تخصیص بودجه لازم در جهت اجرای تحقیقات بنیادی و کاربردی از سوی دانشگاهها
- اجرای برنامه‌های آموزشی جذاب مبنی بر یافته‌های علمی و عملی
- اجرای برنامه‌های آموزشی پیشگیری از اعتیاد

ب- راهکارهای مبتنی بر تغییر در انگیزه و ذهنیت افراد

- کاهش نگرشهای تعصب آمیز و غلط نسبت به جوانان
- پذیرش ویژگی‌ها و شرایط جوانان توسط برنامه‌ریزان
- جلب مشارکت‌های مردمی در سرمایه‌گذاری تعاونی
- فراهم سازی زمینه رشد درک دینی دانشجویان
- اشاعه فرهنگ مشاوره بین افراد جامعه از طریق رسانه‌های جمعی
- تأکید بر اصول و مبانی پیشگیری از اعتیاد در مدارس
- جلوگیری از ازدواجهای ناخواسته
- تقویت اعتقادات دینی از طریق شیوه‌های نوین
- ارتقاء آگاهی خانواده‌ها از طریق آموزش آنان در زمینه اوقات فراغت فرزندان
- تلاش در جهت ارتقای سطح تحصیلات زنان
- تأکید و تقویت نگرش مطلوب به اشتغال زن
- ترویج فرهنگ مثبت کارمرد در خانه جهت کاهش مسئولیت‌های زنان در خانه
- تشویق زنان به شاغل شدن
- آموزش گذران صحیح اوقات فراغت از طریق رسانه‌های جمعی
- آموزش فرهنگ مطلوب اوقات فراغت در کتب درسی
- توجه به شرایط سنی و دوره زندگی افراد در گذران اوقات فراغت
- خانواده‌ها و رسانه‌های جمعی مهارت‌های لازم را برای گذران اوقات فراغت به نوجوانان و جوانان بیاموزند.
- نظرخواهی از زنان برای استفاده بهینه از فضاهای تفریحی
- امکان عضویت بیشتر زنان در کتابخانه‌ها
- آموزش مدیران و سرپرستان به بهره‌برداری از تشریک مساعی زنان در امور مدیریتی
- افزایش آگاهی‌های زنان نسبت به توانمندی‌هایشان
- بهره‌گیری از رسانه‌های همگانی در جهت آموزشی اهمیت نقش زنان در جامعه
- ارج نهادن به نقش‌های چندگانه زنان در عرصه‌های مختلف
- ریشه کن ساختن بیسوادی جهت مبارزه غیر مستقیم با اعتیاد
- بهبود عملکرد معلمان و مدیران مدارس نسبت به دینداری دانش آموزان
- آموزش مهارت‌های زندگی به نوجوانان در مدارس
- آموزش به والدین در جهت تنظیم روابط مطلوب بین خود و فرزندان
- ارشاد و آگاهی بخشیدن به زنان در خصوص حقوق خانواده

- چگونگی استفاده از مناسک و مراسمهای مذهبی در ارتقاء
- آگاهی‌ها و تقویت هویت یابی نوجوانان

راهکارها و پیشنهادات

راهکارهایی که در اینجا ارائه می‌گردد خطاب به سازمانها و نهادهایی است که در حوزه امور جوانان فعالیتهای پژوهشی انجام می‌دهند:

- 1- شناسایی و الویت بندی مسائل مبتلا به جوانان از طریق مصاحبه و مشورت با متخصصان و دست اندرکاران امور جوانان و خودمخاطبان (جوانان) و همچنین بهره‌گیری از نتایج تحقیقات انجام شده در این زمینه.
- 2- نظارت دقیق و همه جانبه بر فرایند اجرای تحقیق از طریق گماشتن ناظر و مشاورین آماری در طرحها و بررسی مرحله به مرحله گزارشات تحقیق در کمیسیونها یا شورای پژوهشی (به ویژه گماشتن یک مشاور آماری در طرحهای پیمایشی).
- 3- آزاد ساختن بودجه‌ها و اعتبارات پژوهشی از محدودیتهای اداری و زمانی پایان سال تا این که محققین بتوانند در یک فرصت کافی با توجه به موارد غیر قابل پیش بینی در اجرای یک طرح، تحقیقی با کیفیت مطلوب ارائه دهند.
- 4- افزایش اعتبارات و بودجه‌های پژوهشی در جهت دسترسی آسان محققین به منابع علمی جدید. چرا که امروزه دسترسی به تعداد زیادی از مقالات جدید در ژورنالهای خارجی هزینه‌های مادی به همراه دارد.

منابع وماخذ

- 1- صدیق اورعی، غلامرضا (1374) جامعه شناسی مسائل اجتماعی جوانان، مشهد، جهاد دانشگاهی
- 2- دلاور، علی (1380) مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم رفتاری، تهران
- 3- رابرتسون، یان (1377) درآمدی بر جامعه، ترجمه حسین بهروان مشهدآستان قدس رضوی
- 4- رابینگتن و واینبرگ (1382) نظریه های هفتگانه در بررسی مسائل اجتماعی، ترجمه رحمت اله صدیق سروستانی، تهران، دانشگاه تهران
- 5- معیدفر، سعید (1379) جامعه شناسی مسائل اجتماعی معاصر ایران، تهران
- 6- میری آشتیانی، الهام (1382) مقدمه ای بر آسیب شناسی مسائل اجتماعی در ایران، تهران، فرهنگ گفتمان
- 7- ناطق پور، جواد (1380) "اطلاع رسانی و مسائل اجتماعی" دومین همایش مسائل اجتماعی ایران، تهران، انجمن جامعه شناسی ایران
- 8- میرزائی، محمد (1380) "طرحی از مسئله طلاق در ایران" دومین همایش مسائل اجتماعی ایران، تهران، انجمن جامعه شناسی ایران
- 9- شهبابی، محمود (1380) "خرده فرهنگ های ویژه جوانان" دومین همایش مسائل اجتماعی ایران، تهران، انجمن جامعه شناسی ایران
- 10- کمالی، افسانه (1380) «بررسی ماهیت، ابعاد و چگونگی شکل گیری مسأله جوانان» دومین همایش مسائل اجتماعی ایران، تهران، انجمن جامعه شناسی ایران
- 11- فرانکفور و ونچمیاس (1381) روشهای تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه باقر ساروخانی، تهران
- 12- صلصالی و دیگران (1382) روشهای تحقیق کیفی، تهران
- 13- رفیع پور، فرامرز (1382) تکنیکهای خاص تحقیق در علوم اجتماعی، تهران، سهامی انتشار
- 14- و دادهیر، ابوعلی (1384) کارگاه آموزشی فراتحلیل علوم رفتاری، مازندران، دانشگاه مازندران
- 15- _ شورای عالی جوانان (1371) بررسی مسائل و مشکلات جوانان از دیدگاه جوانان تهرانی
دبیرخانه شورای عالی جوانان (1371) نظر خواهی تلفنی پیرامون مسائل و مشکلات جوانان -16
- 17- مقدمه ای بر رفتار شناسی جوانان / دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی وزارت ارشاد و فرهنگ اسلامی، 1380.
- 18- آزرمی سعید (1372) تأملی بر آسیب شناسی نسل جوان، طرحی در زمینه شناخت مشکلات و مسائل جوانان و روشهای مقابله با آن

19- سعیدی. محمد (1378) بررسی مسائل و مشکلات نوجوانان و جوانان

20- مرکز پژوهش‌های اجتماعی نهاد ریاست جمهوری (1369) بررسی مسائل و مشکلات جوانان

21- مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (1381) نقدی بر مشکلات جوانان در ایران

(1377) فراتحلیل تحقیقات انجام شده در حوزه قشربندی و نابرابری اجتماعی در ایران 22- صدیق‌سروستانی،

رحمت‌الله

23 صدیق‌سروستانی، رحمت‌الله (1376) - فراتحلیل تحقیقات انجام شده در حوزه آسیب‌شناسی اجتماعی در ایران

24- سازمان ملی جوانان (1380) بررسی وضعیت و نگرش جوانان ایران. تهران

25- علی بابایی، یحیی و زهرا تشکر (1378) بررسی وضعیت تحقیقات خانواده و ازدواج در ایران. تهران. وزارت

ارشاد اسلامی

26- حسام فرحناز. (1378) تحقیقات اجتماعی زنان. تهران

27- علی بابایی، یحیی و زهرا تشکر (1378) وضعیت تحقیقات اجتماعی قشرها، طبقات و نابرابریها در ایران. تهران

28- آزاد. منصوره (1378) بررسی وضعیت مطالعات انجام شده در حوزه آسیب‌شناسی اجتماعی در ایران. تهران

29- اعرابی. فرشته (1382) "فرا تحلیل صوری مطالعات انجام شده در حوزه حقوق زنان"، مجموعه مقالات زن و

پژوهش. تهران. دانشگاه تربیت مدرس

30- سازمان ملی جوانان (1382) بررسی نگرش دانشجویان به الگوهای مسلط در طرح مسائل و مشکلات جوانان. تهران

ضمائم

پرسشنامه معکوس ارزیابی تحقیقات فرهنگی و اجتماعی انجام شده در حوزه جوانان توسط

داوران

(پایان نامه تحصیلات تکمیلی و طرحهای پژوهشی)

پرسشنامه حاضر هر یک از طرحهای تحقیق را براساس شاخصها و مؤلفه‌های هر مرحله از تحقیق مورد ارزیابی نظری و روش شناختی قرار می‌دهد.

-انتخاب موضوع:

- 1 - موضوع انتخاب شده تا چه حد بیانگر مسائل امروزی مبتلا به جوانان جامعه می‌باشد؟
 - 1 - کاملاً مرتبط است 2£ تا حدودی مرتبط است 3£ - به هیچ وجه مرتبط نیست £
 - 2 - نحوه تعریف طرح مسأله به روشنی صورت گرفته است؟
 - 1 - ابعاد مسأله کاملاً بیان شده است 2£ - تا حدودی ابعاد اصلی مسأله بیان شده است 3£ - مسأله نیاز به بررسی دارد £
 - 3 - ضرورت و اهمیت بررسی مسأله تا چه حد بیان شده است؟
 - 1 - به خوبی بیان شده است 2£ - تا حدودی بیان شده است 3£ - نیاز به توجه بیشتری دارد £
 - 4 - اهداف تحقیق تناسب کامل (جامع و مانع بودن) با موضوع طرح دارد؟
 - 1 - کاملاً متناسب است £ 2 - تا حدودی متناسب است £ 3 - تناسب چندانی ندارد £
 - 5 - اهداف تحقیق، کاربردی و قابل تحقیق می‌باشد؟
 - 1 - کاملاً قابل تحقیق است £ 2 - برخی اهداف قابل تحقیق می‌باشد 3£ - اهداف نیاز به عملیاتی شدن دارد £

-چهارچوب نظری تحقیق:

- از کدام دسته از نظریات استفاده شده است؟
- 6 - نظریات جامعه شناختی £
 - 2 - نظریات روان شناختی £
 - 3 - نظریات زیست شناختی £
 - 4 - ترکیبی از آنها £
 - 7 - تا چه حد از منابع روزآمد نظری (دو دهه اخیر) استفاده شده است؟
 - 1 - یک مورد £ 2 - 2 تا 3 مورد £ 3 - 4 تا 5 مورد £ 4 - 6 تا 8 مورد £ 5 - 9 مورد و بیشتر £
 - 8 - از منابع نظری گردآوری شده تا چه حد در تدوین فرضیات استفاده شده است؟
 - 1 - از همه منابع تقریباً استفاده شده است 2£ - از برخی منابع استفاده شده است £ 3 - استفاده کمتری از منابع شده است £
 - 9 - تا چه حد از تحقیقات جدید (دو دهه اخیر) استفاده شده است؟
 - 1 - یک مورد £ 2 - 2 تا 3 مورد £ 3 - 4 تا 5 مورد £ 4 - 6 تا 8 مورد £ 5 - 9 مورد و بیشتر £
 - 10 - فرضیات تحقیق تا چه حد با اهداف طرح همپوشانی دارد؟
 - 1 - همپوشانی کامل دارد £ 2 - بیشتر فرضیات همپوشانی دارند 3£ - تعداد کمی از فرضیات با اهداف همپوشانی دارد £
 - 11 - در تدوین فرضیات ارائه شده، تا چه حد اصول علمی رعایت شده است؟
 - 1 - کاملاً رعایت شده است £ 2 - در برخی فرضیات رعایت شده است £ 3 - در بیشتر فرضیات رعایت نشده است £

- 12 - فرضیات تحقیق تا چه حد آزمون پذیرند؟
- 1 - همه فرضیات آزمون پذیر می‌باشند £
- 2 - برخی از آنها آزمون پذیر می‌باشد 3 - بیشتر
- فرضیات آزمون پذیر نیستند. £
- 13 - تعریف مفهومی متغیرها (در حد لزوم) تا چه حد صورت گرفته است؟
- 1 - همه متغیرها (در صورت لزوم) تعریف مفهومی شده‌اند £ 2 - برخی متغیرهای مفهومی شده‌اند £
- 3 - بیشتر متغیرها تعریف مفهومی نشده‌اند £
- 14 - تعریف عملیاتی متغیرها (در حد لزوم) تا چه حد صورت گرفته است؟
- 1 - همه متغیرها تعریف عملیاتی شده‌اند £ 2 - برخی متغیرها تعریف عملیاتی شده‌اند £ 3 - بیشتر متغیرها تعریف عملیاتی نشده‌اند £
- 15 - متغیرهای سازه‌ای (چند بعدی) تا چه حد شاخص سازی شده‌اند؟
- 1 - همه متغیرهای سازه‌ای شاخص سازی شده‌اند £ 2 - برخی متغیرهای سازه‌ای شاخص سازی شده‌اند £ 3 - بیشتر متغیرهای سازه‌ای شاخص سازی نشده‌اند £

-روشن‌سناسی تحقیق

- 16 - روش تحقیق اتخاذ شده تا چه حد با موضوع تحقیق تناسب دارد؟
- 1 - تناسب کامل دارد £ 2 - تا حدودی متناسب است £ 3 - اصلاً متناسب نیست £
- 17 - نوع تحقیق براساس معیارهای مختلف (هدف، زمان، عمق و ...) به خوبی معرفی شده است؟
- 1 - معرفی کامل نوع تحقیق صورت گرفته است £ 2 - تا حدودی این معرفی صورت گرفته است £ 3 - به طور خیلی خلاصه معرفی شده است £
- 18 - ابزار گردآوری داده‌ها تا چه حد با موضوع تحقیق تناسب دارد؟
- 1 - تناسب کامل دارد £ 2 - تا حدودی متناسب است £ 3 - اصلاً متناسب نیست £
- 19 - روش نمونه گیری اتخاذ شده تا چه حد متناسب با خصوصیات جامعه آماری است؟
- 1 - تناسب دارد £ 2 - متناسب نیست £
- 20 - آیا آزمونهای مناسبی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها (متناسب با سطح سنجش متغیرها) صورت گرفته است؟
- 1 - تمامی آزمونهای آماری متناسب با سطح سنجش متغیرها هستند £ 2 - برخی آزمونها با سطح سنجش متغیرها تناسب دارند £ 3 - بیشتر آزمونها این تناسب را ندارند. £

-نتایج تحقیق

- 21 - نتیجه گیری نهایی تا چه حد بر حسب اهداف و فرضیات تحقیق صورت گرفته است؟
- 1 - نتیجه گیری کاملاً بر حسب اهداف و فرضیات صورت گرفته است £ 2 - تا حدودی صورت گرفته است £ 3 - این امر صورت نگرفته است £
- 22 - تفسیر نتایج (برقراری ارتباط بین نتایج حاصله و چهارچوب تئوریک و تحقیقات پیشین) تا چه حد صورت گرفته است؟
- 1 - تقریباً به طور کامل صورت گرفته است £ 2 - تا حدودی صورت گرفته است £ 3 - ناقص صورت گرفته است. £

-راهکارها و پیشنهادات

- 23 - راهکارهای ارائه شده تا چه حد مبتنی بر نتایج به دست آمده می باشد؟
- 1 - کاملاً مرتبط است 2 - برخی راهکارها مرتبط هستند 3 - راهکارها ارتباط چندانی با نتایج تحقیق ندارد 4 - راهکارها و پیشنهادات ارائه شده تا چه حد کاربردی است؟
- 1 - کاملاً کاربردی است 2 - برخی راهکارها کاربردی هستند 3 - بیشتر راهکارها کاربردی و عملی نیستند
- 25 - راهکارهای ارائه شده تا چه حد مرتبط با تغییر در ساختار جامعه می باشد؟
- 1 - بیشتر راهکارها مبتنی بر تغییر در ساختار قوانین جامعه می باشد 2 - برخی راهکارها اینطور می باشد 3 - بیشتر راهکارها مبتنی بر تغییر در انگیزه و ذهنیت افراد می باشد
- 26 - راهکارهای ارائه شده بیشتر خطاب به چه سازمانها و نهادهایی بیان شده است؟
- 1 - سازمانها و نهادهای تربیتی و حمایتی جامعه (خانواده، بهزیستی) 2 - سازمانها و نهادهای فرهنگی 3 - سازمانها و نهادهای اقتصادی 4 - سازمانها و نهادهای سیاسی
- 27 - راهکارهای ارائه شده تا چه حد با یکدیگر مرتبط هستند؟
- 1 - کاملاً به هم مرتبط می باشند. 2 - تا حدودی با یکدیگر مرتبط هستند 3 - ارتباط چندانی با یکدیگر ندارند 4 - بیشتر راهکارها، کلی می باشد

28 - راهکارهای ارائه شده تا چه حد عملی می باشند؟

- 1 - تمامی راهکارها عملیاتی جزئی شده هستند 2 - برخی راهکارها، این طور هستند 3 - بیشتر راهکارها، کلی می باشد

29- در پایان در مجموع چه نمره ای بین صفر تا بیست به تحقیق حاضر می دهید؟....